

Інформаційна довідка про Надвірнянський район

Територія Надвірнянського району розміщена в південно-західній та частково в центральній частині Івано-Франківської області, що на заході України. 2/3 району розміщено в Українських Карпатах, менше третини припадає на умовну рівнину.

Крайня північна точка Надвірнянського району знаходиться північніше с.Тисменичани (48°49' пн.ш., 24°40' сх.д.); південна – біля витоків ріки Бистриця Надвірнянська (48°21' пн.ш., 24°18' сх.д.); західна – на схід від г.Сивулі (48°30' пн.ш., 24°09' сх.д.); східна – на східній окраїні с.Саджавки (48°35' пн.ш., 24°52' сх.д.).

Межі Надвірнянського району проходять звивистою лінією. Південно-західні межі співпадають з кордонами Івано-Франківської області. На цій ділянці сусідом є Закарпатська область, яку відмежовує Полонинсько-Вододільний хребет. Межі Надвірнянського району з іншими районами нашої області, як правило, не співпадають з якими-небудь яскравими природними кордонами. Східним сусідом Надвірнянщини є Косівський та Коломийський, північним – Тисменицький, північно-західним – Богородчанський райони, на півдні – територія Яремчанської міської ради Івано-Франківської області.

Найвищою точкою Надвірнянського району є г.Довбушанка (1754 м н.р.м.). Тут також розташовані такі хребти Українських Карпат: Скибові Горгани (масиви Довбушанка, Синяк тощо), частково Покутсько-Буковинські та Вододільно-Верховинські Карпати. Рівнинна територія розташована в межах Передкарпатської височини (рівнини).

На території району є значні запаси корисних копалин, частина з них ще не розробляється, або їх розробка зупинена. Горючі копалини – нафта, газ, менілітові сланці; є окремі прояви руд таких металів як залізо (Пасічна), марганець (долина р.Лючки); розсипне золото (незначний вміст) у четвертинних відкладах приток Прута; будівельна сировина; бурштин (Делятин); кухонна та калійні солі (Делятин, Ланчин); мінеральні води та ін.

Клімат району помірно-континентальний із значною різницею на рівнині та в горах. Середня температура липня на рівнині становить +18-19°C, а в горах на висоті 1100-1500 м н.р.м. дорівнює лише +9-10°C. Середня температура січня змінюються від -4°C до -7°C. Середньорічна кількість опадів від 800 мм на рівнині до 1500 мм в горах.

Надвірнянський район багатий на водні ресурси. Головні річки – Прут, Бистриця Надвірнянська, Ворона, Стримба, Любіжня, Ослава.

В межах району виділяють такі основні типи та відміни ґрунтів: дерново-підзолисто-глейові, дернові, лучні, бурі гірсько-лучні, буроземно-підзолисті, гірсько-лісові, буроземні. Для рослинності району характерна вертикальна зональність: передгірний пояс (до 400-500 м н.р.м.), нижній гірський лісовий (500-1200-1300 м н.р.м.) та субальпійський (1500-1800-1850 м н.р.м.).

Для охорони тваринного та рослинного світу на території району створені природоохоронні території, серед яких природний заповідник “Горгани”.

За даними археологів, найстаріші сліди життя людини на наших теренах мають вік 40 тис. років (стоянка в ур.Підкізів, що в Делятині). Знайдено і сліди людини мезоліту і неоліту. З того часу тут проживали представники таких археологічних культур, як кливський варіант свідерської, площанська, підкарпатська шнурової кераміки, комарівська, голіградська, карпатських курганів.

Залишки городищ VII-X ст. (біля Надвірної, Ланчина, Делятина, Середнього Майдану, Саджавки) свідчать про заселення нашого району слов'янськими племенами, яких дослідники називають білими хорватами.

За часів Київської Русі наші території входили до її складу. Важливою для тодішньої економіки були поклади солі, що добувалася в солеварнях Саджавки, Ланчина, Красної, Білих і Чорних Ослав, Середнього Майдану, Делятина.

З XIV ст. територія району входить до Польської держави в складі Галицького і Коломийського повітів. З цього часу є письмові згадки про окремі населені пункти району, але це не означає, що їх не існувало раніше, оскільки в документах йдеться про певні економічні події в уже сформованих населених пунктах. В цей час землі з їх населенням були роздані польським феодалам, які зіграли немало роль в історії нашого краю.

В XV ст. настає відносний спокій на землях Надвірнянщини, який сприяв розвитку сільського господарства, ремесел, торгівлі. Значне місце в економіці краю займає виробництво солі. В першій половині XVI ст. відбулося значне переселення євреїв на територію нашого району, з часом під їх контроль потрапляє вся торгівля краю.

В XVII ст. в Надвірні щорічно відбувалося по два міжнародні ярмарки. Їх центром була площа навколо ратуші. В цей час значної шкоди соціально-економічному розвитку краю завдавали татарські й турецькі наїзди.

В 1772 році наші землі потрапляють під владу Австрії. Тоді ж відбувається приїзд німецьких колоністів, які створюють цілі поселення в нашому районі. Колоністи вводять нові сільськогосподарські культури: кукурудзу, помідори, соняшник, нові сорти картоплі, тютюн, цукровий буряк.

В промисловості починають функціонувати невеликі скляні заводи-гути (Середній Майдан, Майдан-Гута). В с.Пасічні видобувають залізо з болотної руди і з нього виробляють товари широкого вжитку.

Нових обертів набирає соціально-економічний розвиток Надвірнянщини в другій половині XIX ст. Починається промисловий видобуток нафти в Биткові і Пасічній, діють понад 20 водяних млинів, заводи з виробництва спиртних напоїв в Глинках та Перерослі, в Надвірні – сірникова фабрика та пивоварня. Великого розвитку набула деревообробна промисловість.

В кінці XIX ст. починається будівництво нафтопереробного та деревообробного заводів у Надвірні, в 1894 році починає діяти залізниця Івано-Франківськ-Вороненка, дещо пізніше – Коломия-Делятин.

Слід зазначити, що попри всі позитивні процеси в соціально-політичному розвитку Надвірнянщини під владою Австро-Угорщини імперія розглядала наш край як внутрішню колонію. Тому більшість населення, особливо сільське, жила надзвичайно бідно і змушена була продавати за безцінь свою робочу силу. Економіка Надвірнянщини дуже постраждала в роки I світової війни. Наш край майже три роки знаходився в зоні активних бойових дій між російською та австро-угорською арміями. Але особливо величезної шкоди завдала пожежа у Надвірній в ніч із 5 на 6 серпня 1914 року. Згоріли греко-католицька церква, тартак, пивний бровар, багато житлових будинків, дрібних промислових підприємств, крамниць, складських приміщень. Припинили своє існування і ряд виробництв в інших населених пунктах: скляні гути в Кубаївці і Микуличині, солеварня в Делятині, багато лісопилок і млинів, закладів торгівлі, приватних сільськогосподарських підприємств.

З листопада 1918 по липень 1919 років Надвірнянщина входить до складу ЗУНР, пізніше окупується польськими військами.

В міжвоєнний період частково відновлюються старі промислові об'єкти, а також створюються нові. Особливо збільшується кількість дрібних та середніх підприємств як в промисловості, так і в сільському господарстві. До 1939 року на Надвірнянщині діяло 40 млинів, 13 молочарських закладів, 8 олійниць, фабрика лікерів, 22 тартаки, 4 фабрики дерев'яних промислів, 2 фабрики з виробництва гонтів, 2 фабрики з виробництва волокна, 9 каменоломень, 4 цегельні, 2 фабрики бетонових виробів, 4 фабрики з виробництва дахівки.

Найбільше значення в той час мав видобуток нафти: в районі діяло 30 копалень нафти і газоліну.

Початок II світової війни, приєднання Західної України до Радянського Союзу, фашистська окупація, зміна політичного і економічного ладу привели до докорінних змін в житті нашого краю. Важко пережила Надвірнянщина ці часи. Так статистичні дані свідчать, що на початку 1939 р. в Надвірні проживало біля 12 тис. осіб, а у кінці 1945 року – більше 6 тис.

В післявоєнний час починається індустріалізація і колективізація нашого краю. З ліквідацією приватної власності перестають існувати дрібні і середні підприємства. Західна Україна входить в єдиний радянський економічний простір, розпочинається будівництво та розширення великих економічних об'єктів – Надвірнянського НПЗ та Надвірнянського ліскокомбінату, Делятинського ліскокомбінату, різко збільшується добування нафти та газу.

Здобуття незалежності Україною привело до нових змін в житті району.

Загальна площа району 129361 га, в т.ч. сільськогосподарських угідь – 35455.0 га, з них ріллі – 20300.5 га, сінокосів – 3883,4 га, лісів – 82722.3 га.

На 1 січня 2003 р. на території району проживає 113,5 тис. населення, в тому числі міського – 41,5 тис. чол., сільського – 72.6 тис. чол. Густота населення становить 88 чол./км².

В районі працюють 55 шкіл, з них ЗОШ I-III ст. – 29, I-II ст. – 11, ЗОШ I ст. – 11, в яких навчається 19233 учнів, 23 дитячі садки на 1141 дитячих місць, 3 народні доми, 21 будинок культури, 44 бібліотеки, 1 райлікарня, 1 дитяча лікарня, пологовий будинок, 3 міські лікарні, 7 сільських лікарських амбулаторій (з них 4 сімейного типу), 27 фельдшерсько-акушерських пунктів.

В районі є 16 промислових підприємств, на яких працює 5410 чол., 8 будівельних організацій, де зайнято 247 працівників, 5 транспортних організацій (447 працівників), 28 фермерських господарств, в яких зайнято 110 працівників. Зареєстровано 410 малих підприємств, якими охоплено 1236 працюючих та 2660 СПД – фізичних осіб.

В районному центрі зайнятості зареєстровано 2550 чоловік безробітних, що складає 5,02 % від працездатного населення району. Кількість безробітних, порівняно з 2000 роком, знизилась на 2.18 % що позитивно впливає на соціально-політичну ситуацію в районі.

В районі проживає 27918 пенсіонерів, або 24.5 % від загальної кількості населення, 161 інвалідів війни, 339 чорнобильців, 548 учасників бойових дій, 928 учасників війни, 904 репресованих громадян, 99 дітей – круглих сиріт.

Основні галузі промисловості – нафтогазовидобувна, газонафтопереробна, деревообробна, харчова.

Територією району проходять великі газопроводи: “Союз”, “Прогрес”, “Уренгой – Помари – Ужгород”, “Ананьєв – Чернівці – Богородчани”. Крім цього є велика кількість технологічних нафтогазопроводів НГВУ “Надвірнанафтогаз” протяжністю більше 350 км, концерну “Оріана” – 14,5 км, Пасічна-Долина – 5 км, Пасічна-Тисмениця – 30,4 км. Загальна протяжність комунальних газопроводів складає 651,7 км, газопроводів міжнародного значення “Союз” – 7,7 км, “Прогрес” – 7,7 км, “Уренгой – Помари – Ужгород” – 3,5 км, ГРП – 47 шт.

Загальна протяжність комунальних водопроводів 49,3 км, ємність водозберігаючих резервуарів питної води – 5885 м³ в добу.

На території району є 5 залізничних станцій: Надвірна, Тарновиця, Делятин, Ланчин, Лоїва, через які проходять різноманітні вантажі, особливо цистерни. Загальна протяжність залізниці 79 км. Щоденно залізницею перевозять близько 120 цистерн із нафтосирцем та до 40 цистерн із нафтопродуктами.

Загальна протяжність автошляхів району складає 317,8 км, з них із твердим покриттям 317,8 км, мостів і переїздів нараховується 453 шт., з них мостів – 121 шт. загальною довжиною 2204,6 м, залізнодорожних переїздів – 10 шт., трубних переїздів 322 шт. довжиною 3599,5 метрів.

В районі нараховується: 22912 голів ВРХ, в т.ч. 17412 корів; 2938 голів овець і кіз; 680 коней; 12776 свиней.

**Адміністративно-територіальний устрій району:
центр – місто Надвірна**

Число адміністративно-територіальних одиниць:

міст	–	1
селищ міського типу	–	3
всього населених пунктів	–	47
в тому числі :		
міських	–	4
сільських	–	43
Місцевих рад:		
районних	–	1
міських	–	1
селищних	–	3
сільських	–	27

КЕРІВНИЦТВО НАДВІРНЯНСЬКОГО РАЙОНУ

Голова районної державної адміністрації

МИГАЛЮК

Василь Григорович,

1950 року народження, закінчив Львівський лісотехнічний інститут,
за фахом – інженер-технолог, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

Голова районної ради

ХАБАЙЛЮК

Василь Михайлович,

1950 року народження, закінчив Івано-Франківський університет нафти і газу,
за фахом – інженер-економіст, на даній посаді працює з квітня 1998 року.

Перший заступник голови РДА

БОЮК

Ярема Сільвестрович,

1949 року народження, закінчив Івано-Франківський державний педагогічний інститут
ім. В. Стефаника, за фахом – вчитель історії та суспільствознавства,
на даній посаді працює з травня 2002 року.

Заступник голови РДА

ПОПЕНЮК

Василь Тимофійович,

1947 року народження, закінчив Львівський лісотехнічний інститут,
за фахом – інженер-економіст, на даній посаді працює з червня 2002 року.

Заступник голови РДА

МАРУСИН

Василь Васильович,

1952 року народження, закінчив Львівський політехнічний інститут,
за фахом – інженер-будівельник, на даній посаді працює з травня 2002 року.

Заступник голови, керівник апарату РДА

КЛАПЧУК

Володимир Михайлович,

1964 року народження, закінчив Чернівецький державний університет, аспірантуру в Інституті географії НАН України, за фахом – географ, викладач; кандидат географічних наук, на даній посаді працює з січня 2003 року.

Заступник голови РДА

КАПАК

Михайло Іванович,

1962 року народження,

закінчив Івано-Франківський державний педагогічний інститут ім. В.Стефаника, Прикарпатський університет ім. В.Стефаника, за фахом – вчитель історії та суспільствознавства, методист по виховній роботі; юрист, на даній посаді працює з лютого 2002 року.

Заступник голови РДА

НАСАДЮК

Василь Васильович,

1956 року народження, закінчив Львівський лісотехнічний інститут, Львівський філіал Української Академії державного управління при Президентові України, за фахом – інженер-технолог; магістр державного управління, на даній посаді працює з травня 2002 року.

Помічник голови РДА

ГУМЕНЮК

Василь Васильович,

1957 року народження, закінчив Львівський державний університет ім. І.Франка, Івано-Франківський державний педагогічний інститут ім. В.Стефаника, за фахом – журналіст; вчитель історії, на даній посаді працює з червня 2002 року.

Заступник голови районної ради

БЛЮГАН

Ігор Михайлович,

1962 року народження, закінчив Івано-Франківський державний педагогічний інститут ім. В.Стефаника, Львівський філіал Української Академії державного управління при Президентові України, за фахом – вчитель історії та суспільствознавства, методист по виховній роботі; магістр державного управління, на даній посаді працює з березня 1999 року.

МІСТО НАДВІРНА

Надвірна – місто Івано-Франківської області, районний центр. Розташоване у передгір'ї Українських Карпат на правому березі р. Бистриця Надвірнянська.

Поверхня міста слабохвиляста, абсолютні висоти – 410-480 м. Родовища нафти, газу, пісковиків, глини. Пересічна температура січня – -4°C , а липня – $+18^{\circ}\text{C}$. Опадів випадає близько 780 мм на рік. Через місто протікають ріки Ворона та Стримба.

Через Надвірну проходить залізнична колія Львів-Рахів. Є залізнична станція. Відстань до обласного центру – 37 км. З міста в чотири напрямки розходяться автомобільні дороги – на м.Івано-Франківськ, м.Яремче, с.Бистрицю, смт.Богородчани.

Землі Надвірної та її околиць були заселені здавна. Точна дата заснування тут поселення невідома, а перша письмова згадка про Надвірну датується 1589 роком.

Існує декілька версій походження назви міста. Найпоширеніша пов'язана із сусіднім з Надвірною Пнівським замком. Наприкінці XVI ст. ним володів шляхетський рід Куропатвів. З метою збільшення доходів вони відвели частину території під містечко, яке отримало назву Надвірна – поселення надворі, тобто за межею замку.

Інша версія походження назви, на думку місцевих істориків, пов'язана не з Пнівським, а Надвірнянським замком, залишки якого є на території міського парку.

У 1601 році Надвірна отримала від польського короля Магдебурзьке право. Після першого поділу Польщі (1772 рік) Надвірна, як і вся Галичина, знаходилася під владою Австрії (з 1867 року – Австро-Угорщини). Вона входила до Станіславського округу новоутвореного Королівства Галіції і Лодомерії з центром у Львові. Польська шляхта за підтримки нових владарів і надалі зберігала панівне становище в економіці містечка.

Надвірна отримала значні руйнування в період I світової війни. З літа 1919 року місто, як і вся територія Західної України, опинилося під владою Польщі.

У другій половині 1939 р. на західноукраїнські землі із “визвольною місією” прийшли радянські війська. Вже з перших днів окупації в Надвірній розпочалися репресії, переслідування місцевих жителів, насаджування нового режиму.

В період радянсько-німецької війни (1941-1945 роки) Надвірна з початку липня 1941 до 27 липня 1944 років була окупована німецьким та угорськими військами.

З поверненням радянської влади почалася збройна боротьба УПА із загонами НКВД, яка тривала до 1952 року.

Після проголошення 24 серпня 1991 року Акту Незалежності України почалася нова сторінка історії нашого міста.

На даний час у Надвірній розміщуються такі великі промислові підприємства: НГВУ “Надвірнагаз”, управління бурових робіт, ВАТ “Нафтохімік Прикарпаття”, Надвірнянський лісокомбінат, СП “Інтерплит”, цегельний завод, молокозавод, ПМК-21 “Лісбуд”. У сфері малого та середнього бізнесу працює 95 закладів торгівлі та громадського харчування.

Міська громада має у підпорядкуванні ЖЕК, “Комунальник”, КП “Міськшляхбуд”, КП “Водоканал”, 2 організації, що надають послуги по водопостачанню.

В Надвірній функціонують 4 середні загальноосвітні школи I-III ст., ліцей, середня загальноосвітня школа інтернат I-III ст., вечірня (змінна) середня школа, коледж, профтехучилище, філія Українського фінансово-економічного інституту (м.Київ), 6 лікувальних закладів, 3 спортивні, музична та художня школи, дошкільні заклади, центр дитячої творчості, станція юних техніків, еколого-натуралістичний центр, 3 будинки культури, 2 бібліотеки, музей історії визвольних змагань Надвірнянщини, готель, спорткомплекс “Хімік”.

Місто прикрашає пам'ятник Т.Шевченку, символічна могила борцям за волю України, храм Благовіщення Пресвятої Діви Марії, римо-католицький костел. На території Надвірні є пам'ятки архітектури, які охороняються державою: Пнівський замок (XVI ст.), Церква Воздвиження Чесного Хреста (1835 рік).

Серед відомих людей – вихідців з Надвірної слід згадати Володимира Луціва – відомого співака та громадського діяча, Іванну Шмериковську-Прийму – співачку, Тетяну Шуфрин-Штуняк – оперну співачку, Михайла Дем'янчука – громадського діяча.

1. Територія населеного пункту – 2561,0 га.
2. Кількість населення – 20932 чол.
3. Пенсіонерів – 5500 чол.
4. Кількість багатодітних сімей – 106.
5. Кількість малозабезпечених – 4160.
6. Кількість інвалідів – 630.
7. Кількість дітей-сиріт – 16.
8. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 136.
9. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 635.
10. Кількість одиноких перестарілих громадян – 106.
11. Кількість депутатів міської ради – 38.
12. Кількість членів виконкому – 16.
13. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
14. Дотація – 0.
15. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис. грн.
16. Прибутковий податок – тис. грн.
17. Податок за землю – тис. грн.
18. Місцеві податки і збори – тис. грн.
19. Адміністративні штрафи – тис. грн.
20. Територія ради – 2561 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 607,6 га,
 - в т.ч.: рілля – 494,2 га;
 - пасовища – 28,3 га;
 - сіножаті – 23,5 га;
 - забудовані землі – 717,3 га.
21. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 1434.

Установи та організації, що розташовані на території міста:

Районна державна адміністрація	Районна рада
Міська рада	СЗОШ I-III ст. №1, №2, №3, №4
Школа інтернат I-III ст.	Ліцей
Коледж	СПТУ 11
Районне відділення УМВС України	Районна прокуратура
Нотаріальна контора	СБУ
Юридична консультація	Управління юстиції
Районний суд	Об'єднаний райвіськкомат
Управління праці та соціального захисту населення	Надвірнянська ЦРЛ, пологовий будинок, дитяча лікарні
В/ч А 0773	Районний центр зайнятості
Районний відділ статистики	ВЖРЕП
Районне відділення пенсійного фонду	Райвузол зв'язку
ЦЕЗ № 7	Споркомплекс „Хімік”
Надвірнянське управління „Нафтосервіскомплект”	НГВУ „Надвірнанафтогаз”
ВАТ „Нафтохімік Прикарпаття”	ВАТ „Надвірнянський кар'єр”
ТОВ „Завод молочних продуктів”	УБР
ВАТ „Надвірнянський лісокомбінат”	СП „Промінь-Галичина”
СП „Інтерплит”	Спецагролісгосп
Держлісгосп	Об'єднана державна податкова інспекція

Контрольно-ревізійне управління
Державна ветмедичина
Банк „Прикарпаття”
Банк „Надра”
Укрсіббанк
ВАТ „Керамік”
ВАТ ПМК-21 „Лісбуд”
ВАТ „Надвірнянська автобаза”

ВАТ „Нафтовик”
УГГ
Надвірнянське МУЖКГ
Районна бібліотека
Залізнична станція
Редакція газети „Народна Воля”
Малі підприємства

Районний відділ казначейства
Промінвестбанк
Приватбанк
Ощадбанк
Банк „Аваль”
ВАТ „Будівельник”
„Райавтодор”
Спілка споживчих товариств ТОВ
„Надвірнасвіт”
Надвірнатеплокомуненерго
РЕМ
Телерадіокомпанія „Надвірна”
ЗАТ „Надвірнянська друкарня”
Страхова компанія „Оранта”
Пожежна частина

Міський голова – АНДРІЙОВИЧ Михайло Васильович, 1967 року народження, навчається у Міжрегіональній Академії управління персоналом, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛИЩЕ МІСЬКОГО ТИПУ БИТКІВ

Битків – селище міського типу (з 1940 року), розташоване на берегах річки Розсіч – притоки Бистриці Надвірнянської.

Вперше у письмових джерелах згадується у 1390 році як Будково. Назва, як вважають дослідники, походить від імені Будко. З часом Будково під впливом латинізації та полонізації змінилося на сучасну назву – Битків.

Основним заняттям жителів було землеробство і скотарство. Особливо багато тут розводили кіз та овець.

В другій половині ХІХ ст. розпочався видобуток нафти. У 1899 році пробурена перша свердловина ударним способом. Інтенсивний видобуток “чорного золота” розпочався у другій половині 20-х років ХХ ст. Нафтові копальні належали іноземним фірмам. За своїм технічним обладнанням Битківські нафтопромисли у 30-х роках минулого століття були найкращими. Сюди вивчати досвід нафтодобування приїжджали спеціалісти з усієї Польщі.

У 1943 році партизани-ковпаківці спалили ряд нафтових веж та газоліновий завод. Після війни нафтопромисел був відбудований. У 1951 році пробурена перша глибинна свердловина і починається розширення нафтопромислу.

За свою багатовікову історію село неодноразово зазнавало нападу татар та турків, було спалене в роки І світової війни.

У другій половині ХVІІІ ст. було збудовано першу церкву. У 30-х роках минулого століття в селі діяла читальня “Просвіта” та осередок “Луг”. Битківчани брали активну участь у боротьбі за волю України в лавах УГА та УПА.

Нині у Биткові є три школи, Будинок культури, дільнична лікарня, санаторій-профілакторій НГВУ “Плаї”.

Вихідцями з Биткова є відомі актори Петро і Богдан Бенюки, керівник знаного за межами України камерного хору “Київ” Микола Гобдич, доктор хімічних наук Василь Томашик, кандидати педагогічних наук Зіновій Веприняк та Галина Гунда, кандидат медичних наук Зіновій Витвицький, кандидат геолого-мінералогічних наук Ярослав Витвицький, кандидат фізико-математичних наук Василь Гавриш.

На території селища розташований цех видобутку нафти і газу НГВУ “Надвірнанафтогаз” та 16 приватних торгових точок.

1. Територія населеного пункту – 793,6 га.
2. Кількість дворів – 1110.
3. Кількість населення – 4271 чол.
4. Пенсіонерів – 820 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 65.
6. Кількість малозабезпечених – 30.
7. Кількість інвалідів – 48.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 32.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 8.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 44.
12. Кількість депутатів селищної ради – 20.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
15. Дотація – тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис. грн.
17. Прибутковий податок – тис. грн.
18. Податок за землю – тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – тис. грн.
20. Адміністративні штрафи – тис. грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
22. Територія ради – 3170 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 721,5 га,
 - в т.ч.: рілля – 299,4 га;
 - пасовища – 234,8 га;
 - сіножаті – 164,9 га;
 - забудовані землі – 136,3 га;
 - лісові землі – 1514,7 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 1.

Установи та організації, що розташовані на території селища:

Селищна рада	Богородчанська газова дільниця
Міська лікарня	ЗОШ 1 ст. ; 1-2 ст. ; 1-3 ст.
ЦВНГ № 2 НГВУ “Надвірнанафтогаз”	Відділення зв’язку
Будинок культури	Бібліотека
АТС	Санаторій-профілакторій “Плай”
МПП „Айвенго”	ТзОВ „Віват”
МПП „Копальня”	ВТП „Експрес”
„Синевір”	ТзОВ „Факел”

Селищний голова –

СЕЛИЩЕ МІСЬКОГО ТИПУ ДЕЛЯТИН

Селище міського типу Делятин розташоване на лівому березі ріки Прут при його виході на умовну рівнину. Абсолютні висоти коливаються в межах 424-1000 м. Населений пункт розташований у південно-східній частині району; віддаль до районного центру – 13 км, до обласного центру – 48 км.

Це великий транспортний вузол, де перетинаються: автодорожні шляхи Івано-Франківськ-Рахів, Яблунів-Делятин та Коломия-Делятин; залізничні шляхи Івано-Франківськ-Ворохта та Коломия-Делятин.

Географічне положення спричинило розвиток тут лісопереробної та харчової галузей промисловості.

Протягом тривалої історії назва місцевості мала три варіанти: Далятин (1400-1440), Делятин (1440-1960, 1990-) та Ділятин (1961-1990). Про існування першого варіанту назви

до 1960-х років не знали, а тому виводили лише походження назви Делятин. Вважали, що вона походить від імен легендарних засновників місцевості (Деля чи Деля і Тина). Дехто виводив її від дієприкметника минулого часу латинських слів "деферо" і "делео" – "делятум", що означало місце, куди жителі гір зносили на продаж продукти тваринництва, або куди ще стародавні римляни засилали своїх злочинців. Перша назва, очевидно, походила від непопулярного, проте вживаного колись, церковного імені Даль (чи Дель) – здрібнілої форми від Дальматій (чи Дельматій). Раніше було прийнято малих дітей з таким іменем називати Далями (Делями), а коли вони підросли їх називали Далятами (Делятами), звідки і пішла назва Делятин (Делятин).

Стоянки первісної людини відомі тут ще з доби палеоліту (до 40 тис. років), мезоліту та неоліту. За ономастичними даними в околицях Делятина проживали окремі боярські родини ще за часів Галицько-Волинського князівства.

В другій половині XIV століття територія Делятина опинилася у руках польської адміністрації.

Перший письмовий документ про Делятинщину з **9 березня 1400 року** говорить про те, що польський король Володислав подарував на вічні часи двом рідним братам Стецькові та Івашкові Неговичам, положені в Коломийському дистрикті над рікою Прут, села **Делятин**, Ланчин, Саджавку тощо. Одержавши офіційний документ польської влади, брати занехаяли старе родове прізвище і прийняли нове від найбільшої місцевості – Делятина і стали зватись Делятинськими, а з 1440-х років – Делятинськими. В їхніх руках Делятин та околиці знаходились до 1579 року. Того ж року Делятин рахувався вже містом, нараховував 465 мешканців і вважався центром окремої волості, до якої належали Микуличин, Великі і Малі Ослави, Ланчин та Саджавка. В кінці XVI століття Делятинська волость опинилася в руках магната Белзецького, який зосередив в своїх руках біля 50 населених пунктів між Черногорою та Обертином.

В 1434 році скасовано "руське право", заведено польський устрій та урядовою признано латинську мову. В 1480-1492 р.р. вони приймали участь у антифеодальному повстанні під проводом Мухи.

В XVI столітті значним було виробництво солі. Делятин успішно конкурував із столицею покутського солеваріння Коломиєю.

Розвивались такі ремесла як пряжа вовни, ткацтво, шиття одягу, обробка шкір, виготовлення упряжі та взуття, виробництво молокопродуктів тощо. Продукти тваринництва селяни обмінювали на зерно, яке мололи у делятинському млині, який був першим промисловим підприємством на цій території.

В 1681 році в Делятині проживало 825 чоловік. Тут діяло 3 млини, 3 солеварні, 1 ливарня. Селяни утримували 40 голів великої рогатої худоби.

Найбільший відкритий виступ селян мав місце в 1648 році. Делятинських повстанців очолив парох А.Намісник. Нові антифеодальні виступи (так званий, опришківський рух) почались в 1680 роках. Першим ватажком опришків був Нестор. В 1730-х роках на цій території оперували П.Сабат та Г.Дранка з Делятина. В 1738 році вперше в долині Пруту з'явилися опришки О.Довбуша, після смерті якого на деякий час рух опришків припинився. Лише в 1749 році організував загін С.Баюрак, а в 1750, – після п'ятирічної конспірації, почав свою опришківську діяльність В.Баюрак. В 1758-1759 роках через Делятин походом пройшли опришки І.Бойчука.

За часів австрійського панування проводились детальні переписи населення. Так в 1781 році у Делятині нараховувалось 1351, в 1857 – 3364, а в 1900 – 6018 мешканців. На одну родину в 1787 році припадало 10,6 га землі (0,02 га – рілля), в 1900, відповідно, 3,1 та 0,28 га. Селяни утримували 2124 голови худоби. Незначна кількість населення була зайнята у промисловості та на транспорті.

До XIX століття багато жителів займалось домашнім виварюванням та торгівлею солі. Австрійська адміністрація закрила більшість солеварень та соляних криниць; діюча солеварня, де працювало 80 робітників, щорічно випускала 3-5 тисяч тонн солі.

Перші тартаки на Делятинщині з'явилися в першій половині XIX століття. В 1877 році на тартаку в Делятині розпилювалось 3220 м³ деревини.

Велике значення для розвитку цього регіону мала залізниця Станіславів-Ясиня, що побудована в 1893-1894 роках, та Делятин-Коломия, що почала будуватись в 1898 році.

В кінці XIX століття близько 75% населення займалось сільським господарством, 0.4% працювало в транспорті, 8% – у промисловості, 3% – у торгівлі.

В 1848 році селяни отримали звільнення від панщини. Того ж року вони прийняли участь у перших виборах послів до віденського парламенту, віддаючи свій голос за селянина із Струпкова О.Григорчука. В 1861 році населення голосувало у перших виборах до галицького сейму, вибираючи послом М.Лавриновича. Проте, юридична рівноправність селян фактично не давала їм свободи і рівноправності, – цьому перешкоджала убогість та неграмотність. В 1912 році у Делятині діяло три 1-класних та одна 4-класна школи.

В 1840-1900 роках великим впливом серед населення користувались священники. З 1900 років з населенням Делятина почала працювати світська інтелігенція – молоді адвокати М.Лагодинський, І.Семанюк, С.Соломяний, М.Козоріс, якими закладались читальні, молодіжні спортивно-пожежні товариства, кооперативи і позичкові каси. В 1907 році жителі Делятинщини вибрали своїм послом до віденського парламенту радикала М.Лагодинського. До 1912 року у Делятині діяла повітова філія “Просвіти”, до якої входили 16 читалень з 700 членами.

Мирне життя населення влітку 1914 року перервав початок I світової війни. В 1919 році румунські війська захопили Делятин. Їх командування признало окремою адміністративною одиницею Делятинський повіт і повітовим комісаром затвердило М.Козоріса, який в 1912-1914 роках працював адвокатським помічником у канцелярії М.Лагодинського. 18 серпня 1919 року територію зайняли поляки. У Делятині комісаром призначено лікаря польської національності Богданського.

Війною у Делятині було знищено 80% житлових та господарських споруд, в т.ч. всі залізничні та шосейні мости, а також тартаки і солеварня.

За офіційними матеріалами у Делятині в 1921 та 1931 роках проживало, відповідно, 5973 та 8815 чоловік.

В 1929 році в Делятині функціонувало 4 тартаки: Бльоха, Фогеля та Ягра, Фрідфертіга, Кляйна.

Частина населення заробляла на проживання, обслуговуючи відпочиваючих, кількість яких досягала 15-20 тисяч чоловік. Деякі родини жили з ремесел. В 1926-1927 роках в Делятинському регіоні нараховувалось 4 патентовані бляхарі, 12 колодіїв, 28 ковалів, 14 кравців, 4 кушніри, 7 мулярів, 17 різників, 12 столярів, 27 шевців, 5 годинників, 22 теслі, 1 ткач, 2 пекарі та ще в 2 рази більше непатентованих ремісників. Свої крамниці мало 308 осіб, з яких 52 торгували тютюновими виробами, 19 – горілкою, 26 – тканинами, 15 – деревом, 13 – м'ясопродуктами та 154 – іншими продуктами.

Інтелігенцію з високою освітою представляли 7 лікарів, 8 адвокатів, 2 нотаріуси, 2 аптекарі, декілька суддів та судових урядовців. В 1925 році в Делятині працювали 9-класна (619 учнів) та 1-класна (55 учнів) школи. В 1924 році було засновано приватну школу Українського педагогічного товариства. В 1928 році читальня в Делятині нараховувала 123 члени, у бібліотеці було 538 книг. В 1938 році на Делятинщині нараховувалось вже 45 читалень з 3487 членами. В бібліотеках знаходилося 8360 книг, 21 драматичний гурток дав 90 вистав, а сім хороших ансамблів влаштували 35 концертів. Делятинська молодь згуртовувалась в спортивному товаристві “Прут”, члени якого займалися футболом, волейболом, велосипедним та лижним спортом.

У роки II Світової війни на території Делятина було зруйновано майже всі господарські споруди, підприємства та мости. Їх відбудова почалась в 1944 році. Було створено дерево- та харчопереробні підприємства, створена мережа культурних та

освітніх закладів, почали функціонувати державні та судові установи, на новий щабель піднявся розвиток спорту та туризму. Створено розвинуту інфраструктуру виробництва.

На початку 1990-х років, внаслідок порушення балансу виробничих зв'язків та зміною системи фінансових відносин, призупинили свій розвиток деревопереробні та харчові підприємства. Лише на межі тисячоліть відновлено характерні для цієї території галузі господарства. Виникло багато підприємств малого та середнього бізнесу. Фактично, створились умови для нарощування промислових потужностей та відпочинку людей.

В даний час на території Делятина функціонує 5 загальноосвітніх шкіл різних ступенів, в яких навчається біля 1500 учнів, музична школа, дві бібліотеки, Народний дім “Просвіта”, міська лікарня на 30 ліжко-місць, фельдшерсько-акушерський пункт в присілку Любіжня, ветеринарна лікарня, психоневрологічний інтернат, залізнична станція, два поштових відділення та відділ електрозв'язку, командитне підприємство “Будівельник”, ЗАТ “Делятинська деревообробна фабрика”, ЗАТ “Харчопродукт”, ВАТ “Делятинський ЛК”, Делятинський держлісгосп.

Делятинці пишаються своїми земляками, що народились або працювали тут:

- науковцями – Г.Артим'юк-Парашак (д.м.н.), І.Боднаруком (к.м.н.), Т.Герушинським (директор Інституту лісівництва Польської академії наук), Н.Капчук-Дідух (к.п.н.), М.Клапчуком, В.Клапчуком (к.г.н.);
- художниками та народними умільцями – Й.Васьковим, Ф.Павчем, П.Костиком;
- літераторами – О.Кучковською (Л.Верховинка), М.Козорісом;
- культурними діячами – С.Токар, М.Черемшиною (І.Семанюк), В.Чайковською-Садовою, І.Лазорівим, М.Капчуком, С.Орлом;
- громадськими та державними діячами – М.Лагодинським (голова Української радикальної партії, посол до Віденського парламенту), О.Колянковським (директор Укркоопбанку), В.Мигалюком (голова Надвірнянської РДА, раніше – директор ЗАТ “Делятинська ДОФ”);
- військовослужбовцями – М.Паньковим (генерал-майор МВС), В.Капаком (полковник);
- передовиками виробництва – В.Гоголем (Герой Соціалістичної Праці), І.Школяром (директор лісокомбінату), Г.Йосипчук, М.Зіничем (обидвоє – директори харчосмакової фабрики), В.Климчуком (директор деревообробної фабрики), Д.Кухтаруком (директор РБД);
- педагогами – В.Бріком, П. та М. Микитенками, Н.Шпигоцькою, Г.Карп'юк, С. та І. Голінеями, І. та К.Крицуни, О.Данилюк, М. та М.Федоришини.

1. Територія населеного пункту – 1777,7 га.
2. Кількість дворів – 2900.
3. Кількість населення – 8288 чол.
4. Пенсіонерів – 2475 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 58.
6. Кількість малозабезпечених – 142.
7. Кількість інвалідів – 23.
8. Кількість дітей-сиріт – 11.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 8.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 29.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 128.
12. Кількість депутатів селищної ради – 29.
13. Кількість членів виконкому – 9.

14. Бюджет ради на 2003 рік – тис.грн.
15. Дотація – тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис.грн.
17. Прибутковий податок – тис.грн.
18. Податок за землю – тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0
22. Територія ради – 10283,7 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1498,1 га,
 - в т.ч.: рілля – 658,5 га;
 - пасовища – 462,6 га;
 - сіножаті – 287,5 га;
 - забудовані землі – 715,7 га;
 - лісові землі – 7526,1 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 648.

Установи та організації, що розташовані на території селища:

ЗАТ “Делятинська ДОФ”	Делятинський держлісгосп
Міська лікарня	Залізнична станція
ЗОШ I-III ст. № 1 ; № 2; № 3	ЗОШ I-II ст.
Музична школа	Психоневрологічний інтернат
Відділення зв’язку	Аптека – 4
Комбінат комунальних підприємств	ПП “Ліссервіс “Делятин”
Любіннянське лісництво	Товариство “Будівельник”
ВАТ “Харчопродукт”	Відділення міліції
Військова частина	ПП “Зінич”
Спільне італійсько-українське підприємство „Серін-Україна”	Делятинський міжшкільний виробничо- навчальний комбінат
Автостанція	Делятинський коопторг
Цегельний завод	АТС
Селищна рада	ТзОВ „Оріон-К”
ПП „Форест”	ТзОВ „Вертрачна”
МПП „Фавн”	ПВВК „Веритас”
ПП „Горицвіт”	Селянсько-фермерське господарство „Домінант”
МПП „Лісоруб”	МПП „Луг”
ТзОВ „Олеандр”	ТзОВ „Альфа”
ПП „Карооке”	ПП „Смак”
ДП „Ялина”	ТзОВ „Вікторіс”
ТК „Кооператор”	ТзОВ „Рута”
ТзОВ „Ікар”	ТзОВ „Говерла”
ПВКП „Нірвана”	МПП „Оксана”
МПП „Марія”	ПМП „Легенда”
ВКП „Сосна”	ВКП „Прикарпаття”
ВКП „Пролісок”	МП „Вік”
ПМП „Скітчук”	ВКП „В”
ПМП „Бартка”	

Селищний голова –

СЕЛИЩЕ МІСЬКОГО ТИПУ ЛАНЧИН

Ланчин розташований на південний схід від Надвірної. Автомагістралями селище сполучене з Делятином, Коломиєю і Надвірною. Через Ланчин проходить залізнична

колія, яка з'єднує Коломию із Закарпаттям.

Селище лежить на берегах річок Прут (ділить Ланчин на дві половини) і Слобожниці.

Ланчин засновано десь приблизно у X ст., а перша згадка про нього міститься в Галицько-Волинському літописі (1241). Одна з версій походження назви селища пов'язана з іменем дружини засновника галицької династії князів Ростислава Михайла Володимировича (1038-1067), дочки угорського короля Бели I Ланки, яка після смерті чоловіка поселилася з дітьми в княжому дворі над Прутом (нині с.Княждвір Коломийського району). Їй також належало і село на місці сучасного Ланчина.

Існує і інша версія походження назви. Перші жителі займалися землеробством, а довколiшня земля була покрита густими лісами. Ланчин від двох слів – “лан” і “чинити”, тобто розчищати ліс під поля.

На початку XVI ст. у Ланчині для захисту від татар було споруджено замок, який був зруйнований у 1648 році загоном повстанців Семена Височана.

На території селища є декілька соляних джерел, тому місцеві жителі здавна займалися солеварінням. Славився Ланчин і виробами з дерева: бочками, цебрами, ярмами, возами.

До 1939 році у селищі працювало декілька дрібних підприємств: один завод з виробництва солі, три млини, дві олійниці. На даний час у Ланчині є дві середні школи.

1. Територія населеного пункту – 2004,3 га
1. Кількість дворів – 2231.
2. Кількість населення – 8016 чол.
3. Пенсіонерів – 1572 чол.
4. Кількість багатодітних сімей – 223.
5. Кількість малозабезпечених – 664.
6. Кількість інвалідів – 75.
7. Кількість дітей-сиріт – 2.
8. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 17.
9. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 57.
10. Кількість одиноких перестарілих громадян – 113.
11. Кількість депутатів селищної ради – 25.
12. Кількість членів виконкому – 15.
13. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
14. Дотація – тис. грн.
15. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис. грн.
16. Прибутковий податок – тис. грн.
17. Податок за землю – тис. грн.
18. Місцеві податки і збори – тис. грн.
19. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – тис. грн.
20. Територія ради – 2789,4 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1421,8 га,
 - в т.ч.: рілля – 940,6 га;
 - пасовища – 424,1 га;
 - сіножаті – 18,0 га;
 - забудовані землі – 261,1 га;
 - лісові землі – 697,1 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 108.

Установи та організації, що розташовані на території селища:

Селищна рада
АТЗТ „Агробуд”
Надвірнянське МШРГД -7

ВАТ „Сільгоспхімія”
ТзОВ „Вікно”
ВАТ Надвірнянське РТП

ВАТ „Райпостач”
Ланчинська ЗОШ І-ІІІ ст., І-ІІ ст.
Народний дім
Поліклініка
Автостанція
МПП „Прометей”
МПП „Ланчин”
Селянсько-фермерські господарства
„Мрія”, „Ділок”, „Калина”
МП „Завальнюк і Г”
ВКФ „Дарія-ЮГ”
ДП „Агрохім”
ДП ТзОВ „Вікно”
ДП „Кім”
МПП „Мочари”
МПП „Асоль”

Ланчинський коопторг
Міська лікарня
Будинок школяра
Бібліотека (2)
ТзОВ „Ерест Галтекс”
МПП „Гарант”
МП „Розпис”
ТзОВ „Розмай”

ПП „Атлант-Дім”
ТзОВ „Зега”
ВТП „Говерла”
ДП „Підгірря”
ТзОВ „Лан”
ТзОВ „Барс”
Агроторговий дім „Надвірнянський”

Селищний голова – КЛИМКО Михайло Михайлович, 1958 року народження, закінчив Львівський сільськогосподарський інститут, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО БИСТРИЦЯ

У високогір’ї Карпат, на висоті 740 м н.р.м., серед хребтів Горганського масиву лежить мальовниче село Бистриця (до 1946 року – Рафайлів). Село розташоване на південному заході району на відстані 36 км від Надвірної, з якою має автомобільне сполучення.

На сході Бистриця межує з с.Зелена, на півдні – з с.Поляниця, на заході – із Закарпатською областю, на півночі – із Богородчанським районом Івано-Франківщини.

До складу Бистрицької сільської ради входять, крім села, присілки Климпуші, Згари та Причіл. Село розкинулося в долині ріки Бистриця, яка має три притоки: Довжинець, Рафайловець та Салатрук. Неповдалік населеного пункту розташовані неповторні за своєю красою гірські вершини Салатрук та Братківська.

Через перевал Легіонерів село має сполучення ґрунтовою дорогою із Закарпатською областю.

Заснована Бистриця вихідцями із Закарпаття та сусіднього села Зелена в кінці ХVІІІ ст. Першу згадку про село знаходимо в австрійських документах, які датуються 1810 роком. В середині та кінці ХVІІІ ст. в околицях Бистриці інтенсивно розроблялися ліси. Деревину сплавливали плотами на деревообробні підприємства Надвірної. Для організації лісосплаву, будівництва гідроспоруд (ставів) було запрошено спеціалістів із Закарпаття, німців за походженням Гуга, Тау і Флоріяна.

На початку ХХ ст. в село із м.Надвірні було прокладено вузькоколійну залізницю, якою вивозили ліс. У 1969 році вона була сильно пошкоджена паводком і втратила своє значення для перевезення деревини. Капітального ремонту колії вже не проводилося.

У 1903 році в селі зусиллям сільської громади за деякої підтримки австрійського уряду було відкрито двокласну школу, в якій навчалося 15 учнів. Для цього було збудовано приміщення з трьох кімнат.

Жителі села в різні часи були активними учасниками національно-визвольної боротьби. Так, О.Смеречук був нагороджений золотим хрестом Січових стрільців, О.Клюшта, П.Яремчук, В.Курчук самовіддано допомагали борцям Закарпатської України. В Бистриці діяли осередки ОУН та УПА, у різний період очолювані В.Слижуком, В.Іванишиним, Ю.Яремчуком, Ю.Смеречуком, А.Смеречуком.

Серед пам'яток історії і культури в селі є дерев'яна церква св.Юрія та дзвіниця, які є пам'ятками архітектури державного значення. В центрі Бистриці знаходиться братська могила польських легіонерів, така ж могила є і на перевалі Легіонів полонини Великі Рогодзи.

В межах села та його околицях розташовані пам'ятки природи, зокрема природний заповідник "Горгани", державний дендрологічний парк "Високогірний", в якому зібрано понад 400 деревно-чагарникових порід із різних кутків Землі, заказники природи "Верхнє озериче", "Озірний", верхове болото "Журавлина", а також залишки споруд для лісосплаву.

На даний час у Бистриці розташовані такі установи та організації: середня загальноосвітня школа I-II ст., в якій навчається 200 учнів, три лісництва – Довжинецьке, Річанське та Бистрицьке, будинок культури, сільська рада, відділення зв'язку, ряд підприємств малого бізнесу.

1. Територія населеного пункту – 693,6 га.
2. Кількість дворів – 455.
3. Кількість населення – 1242 чол.
4. Пенсіонерів – 301 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 6.
6. Кількість малозабезпечених – 20.
7. Кількість інвалідів – 37.
8. Кількість дітей-сиріт – 12.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 1.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 0.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 20.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис.грн.
15. Дотація – тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис.грн.
17. Прибутковий податок – тис.грн.
18. Податок за землю – тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
22. Територія ради – 20722,3 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 1148,0 га,
в т.ч.: рілля – 52,25 га;
пасовища – 691,8 га;
сіножаті – 376,3 га;
 - забудовані землі – 219,8 га;
 - лісові землі – 18967,3 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 43.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
Лікарська амбулаторія	Будинок культури
Дитячий садок „ Гуцулочка”	Довжинецьке лісництво
Бистрицьке лісництво	Річанське лісництво
Відділення зв'язку	ПМП „Райдуга”
ПП „Елем-С”	ПМП „Ясінь”
Підприємство Інвалідів „Гуцулія”	ПМП „Білоцвіт”

Сільський голова – ЯРЕМЧУК Петро Петрович, 1961 року народження, закінчив Чернівецький державний університет, на даній посаді працює з 1992 року.

СЕЛО БІЛІ ОСЛАВИ

Село Білі Ослави лежить у межиріччі Ослави і Прута біля підніжжя Карпатських гір, на південній межі Гуцульщини. Майже на 5 км простягнулося воно вздовж дороги Делятин-Яблунів. Білі Ослави – одне з найбільших сіл Надвірнянщини.

Білі Ослави віддалені від Івано-Франківська на 60 км, від Надвірної – на 20 км, від Києва – на 700 км, а від географічного центру Європи – тільки на 100 км.

Географічні координати: 48⁰ 30' пн.ш., 24⁰ 42' сх.д. Білі Ослави на півночі межують з Чорним Потокком, на сході – з Чорними Ославами, на півдні через гори з Микуличином, на південному заході – з Дорою та Заріччям.

Про походження назви села існує декілька версій. Перша пов'язана із річкою, русло якої покрите білим камінням, інша – із світлими галявинами посеред густого темного лісу. Щодо другої частини назви – Ослави, то вона, швидше всього, пов'язана із словами “оселятися”, “оселя”.

Перші письмові згадки про Білі Ослави припадають на середину XVIII ст. З давніх-давен у селі розміщався панський фільварок, захищений високою огорожею з дерева, який охоронявся прислугою. Не дивлячись на це, Білі Ослави неодноразово відвідували опришки, у т.ч. Олекса Довбуш.

За часів Австро-Угорщини панівне становище в селі займала польська шляхта, яка контролювала лісорозробку та солеваріння.

Під час Першої світової війни в урочищі “Діл” відбулася рукопашна битва між частинами армій Російської імперії та Австро-Угорщини.

Після Першої світової війни територія села перебувала під владу Польщі (до 1939). На той час в Білих Ославах був організований осередок “Просвіти”.

Багате село на таланти. Серед них: член Спілки журналістів України Тамара Поварчук-Лейбюк, лауреат премії ім.М.Підгірянки краєзнавець Василь Левицький, артист цирку Антон Мельничук, народна артистка Росії Оксана Костюк.

1. Територія населеного пункту – 1415,6 га.
2. Кількість дворів – 1569
3. Кількість населення – 4519 чол.
4. Пенсіонерів – 781 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 68.
6. Кількість малозабезпечених – 292.
7. Кількість інвалідів – 84.
8. Кількість дітей-сиріт – 6.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 5.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 15.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 76.
12. Кількість депутатів сільської ради – 21.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
15. Дотація – тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис.грн.
17. Прибутковий податок – тис. грн.
18. Податок за землю – тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
22. Територія ради – 4040,4 га, з них:

- сільськогосподарських угідь – 1167,9 га,
в т.ч.: рілля – 672,8 га;
пасовища – 321,6 га;
сіножаті – 133,2 га;
- забудовані землі – 71,1 га;
- лісові землі – 2581,5 га.

23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 94.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
Білоославське лісництво	Зарічанське лісництво
Лікарська амбулаторія	Ветеринарна дільниця
Відділення зв'язку	АТС
Бібліотека	Приватні пилорами
ПВТФ „Проток - К”	ТВ ТзОВ „Полонина”
ТзОВ „Краєвид”	ДП ВКФП „Пеполонез” „Спарта”
ТзОВ „Вільшина”	

Сільський голова – ЩЕРБ'ЮК Василь Дмитрович, 1966 року народження, закінчив Ленінградську лісотехнічну академію, на даній посаді працює з 2001 року.

СЕЛО ВЕРХНІЙ МАЙДАН

Село Верхній Майдан знаходиться на південному сході від м.Надвірної. Відстань до районного центру – 7 км, а до обласного – 44 км. Найближча залізнична магістраль – Львів-Рахів, віддаль до якої становить 6 км.

Через село протікає невелика ріка Смотрич і проходить автомобільна дорога Надвірна – Отинія.

Перша письмова згадка про с.Верхній Майдан відноситься до 1717 року. Проте за деякими даними село виникло значно раніше. У 2001 році йому виповнилося 380 років. Заснування Верхнього Майдану припадає на літо 1621 року, коли в черговий раз на Україну напали татари.

Під час визвольної війни 1648-1654 років багато жителів Майдану приєдналися до загону Семена Височана – “Хмельницького галицької землі”.

У 1781 році в селі проживало 241 особа, а в 1857-му кількість жителів зросла до 783 чоловік.

На початку ХХ століття населення становило 1237 чол. Про село писалося: “У Горішньому Майдані є гута, де випускають листове скло. Дві великі печі Сіменса, які обслуговує 250 робітників. У Майдані ріжуть на трапці ялини, дуби – на бруси, на дошки. У Майдані складають смерекові метраки у шайтури, обсипають глиною, підпалюють і виходить деревне вугілля; і везуть все це на колію, а далі – в Австрію”.

В 1905 році саме на Великдень в селі згоріла церква Святого Миколая, збудована в 1877 році.

У селі зафіксовані 4 пам'ятки археології. Серед пам'яток історії та архітектури слід згадати церкву та дзвіницю Святого Миколая Чудотворця (1906 рік), братську могилу вояків УПА (поховано 70 українських повстанців із сотні “Чайки” та 5 із сотні “Іскри”), могилу поета-самоучки та громадського діяча Юрія Дутки, пам'ятник воїнам, які загинули в роки II світової війни.

В центрі Верхнього Майдану височіє споруда нової церкви, яка є окрасою села.

На території Верхнього Майдану діють сільська рада, середня загальноосвітня школа I-II ст., відділення зв'язку, ФАП, об'єкти торгівлі.

1. Територія населеного пункту – 572,6 га.
2. Кількість дворів – 604.
3. Кількість населення – 1494 чол.

4. Пенсіонерів – 306 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 19.
6. Кількість малозабезпечених – 21.
7. Кількість інвалідів – 32.
8. Кількість дітей-сиріт – 1.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 1.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 3.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 28.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
15. Дотація –
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис. грн.
17. Прибутковий податок – тис. грн.
18. Податок за землю – тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – тис. грн.
20. Адміністративні штрафи – тис. грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
22. Територія ради – 1769,6 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 843,7 га,
 - в т.ч.: рілля – 659,5 га;
 - пасовища – 164,2 га;
 - сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 62,8 га;
 - лісові землі – 776,8 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 365.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Адмінбудинок сільської ради	ФАП
Верхньомайданська ЗОШ І-ІІ ст.	Відділення зв'язку
Сільська бібліотека	ТзОВ „Техмонтаж”

Сільський голова – Гайдаш Василь Миколайович, 1961 року народження, закінчив Івано-Франківський державний педагогічний інститут ім. Стефаника, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ВОЛОСІВ

Село Волосів розташоване на віддалі 15 км від районного центру та 27 км від обласного, за 1,5 км від залізничної станції Цуцилів і за 2 км від головної дороги Надвірна – Івано-Франківськ. Через центр села протікає ріка Стримба, а на відстані 3 км від нього – ріка Ворона.

В селі діє сільська рада, середня загальноосвітня школа І-ІІІ ст., будинок культури з бібліотекою, ФАП, відділення зв'язку, приватне с/г підприємство “Колос”, МП “Берест”.

Перша згадка про с.Волосів датується 1373 роком. Щодо походження назви, то тут існують дві версії. Згідно першої, назва пов'язана з поганським богом Волосом. Згідно другої, за часів польського панування тут знаходився каральний табір, де розміщували людей, які виступали проти кріпосного права. При цьому їм для посміховища обрізали волосся.

Історія села знає багато пам'яток різних епох – від кам'яної доби до наших днів. Зокрема, у Волосіві знаходиться церква і дзвіниця з унікальними витворами мистецтва – хрестами. Спорудження церкви Покрови Пресвятої Богородиці датується 1854 і 1857 роками. Церква відома своїм запрестольним вівтарем з іконами “Покров Богородиці”, “Воскресіння”, апостолів Павла і Петра. Велику художню цінність має і Волосівський іконостас (1864 рік).

У селі похований відомий просвітницький і громадський діяч, священник УГКЦ Андрій Сумика, який у свій час був засновником і незмінним головою волосівської "Просвіти". В урочищі "Ганок" міститься братська могила вояків УПА, які загинули в бою з енкаведистами 25 грудня 1945 року. Могила поновлена сільським осередком НРУ у 1995 році. Також висипано дві символічні могили – у центрі села (1992) і на хуторі Ворона.

Перша школа у Волосіві збудована в 1903 році на кошти польської громади. В 1940 році споруджено семирічну школу і клуб. Тоді ж у селі було організовано колгосп, який відновив існування після закінчення II світової війни.

У 1961 році здійснено добудову шкільного приміщення та споруджено спортзал.

У 70-х роках XX ст. у Волосіві споруджено обеліск воїнам, які загинули на фронтах II світової війни.

1. Територія населеного пункту – 827 га.
2. Кількість дворів – 630.
3. Кількість населення – 1600 чол.
4. Пенсіонерів – 349 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 20.
6. Кількість малозабезпечених – 35.
7. Кількість інвалідів – 46.
8. Кількість дітей-сиріт – 1.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 1.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 1.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 17.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 7.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
15. Дотація –
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – тис. грн.
17. Прибутковий податок – тис. грн.
18. Податок за землю – тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – тис. грн.
20. Адміністративні штрафи – тис. грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – тис. грн.
22. Територія ради – 2008.6 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1268,2 га,
в т.ч.: рілля – 587,4 га;
пасовища – 665,8 га;
сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 48,7 га;
 - лісові землі – 548,9 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 150.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Волосівська сільська рада	Волосівська ЗОШ I-III ст.
Будинок культури	ФАП
Селянсько-фермерське господарства: „Надія”, „Багайлюка М.М.”	Приватне сільськогосподарське підприємство „Колос”
МП „Берест”	ТВКФ „Петрос-2”
Дитячий садок	ПФ „Вісла”

Сільський голова – Луцюк Василь Васильович, 1967 року народження, закінчив Івано-Франківський педагогічний інститут ім. В.Стефаника, на даній посаді працює 1998 року.

СЕЛО ГАВРИЛІВКА

Село Гаврилівка знаходиться на відстані 18 км від районного центру м.Надвірна і 45 км від м.Івано-Франківська та простягається майже 7 км вздовж автомагістралі Надвірна-Отинія. Гаврилівка межує на північному сході із с.Велесницею Нижньою Коломийського району, на заході – із с.Волосовим, на півдні – із с.Середнім Майданом і Парищем Надвірнянського району. До найближчої залізничної станції Цуцилів – 9 км. Традиційні напрямки господарської діяльності – землеробство і тваринництво.

У місцевій СЗОШ I-III ст. у 2002-2003 навчальному році навчається 488 учнів.

За легендою, на південній околиці села в напрямку до Середнього Майдана в урочищі Губчин існувало однойменне місто Губчин. Іноді його називають Крамарське. Народні перекази розповідають, що місто при загадкових обставинах зникло під землею. Цю легенду від місцевого байкаря Івана Гараздюка переписав письменник Степан Пушик і опублікував її у 1976 році в журналі “Україна”. І по нині це урочище місцеві жителі називають Городищниця.

Вперше в історичних джерелах поселення, під своєю первинною назвою Слобода Майданська, згадується в 1618 році. Селяни-кріпаки, що втікали від феодалів, оселилися на лісовій галявині, тобто на майдані. Поселення спочатку було вільним – слободою, пізніше було закріпачене і тому змінило назву на Гаврилівку.

В 1648 році жителі села брали участь в поході Семена Височана на Пнівський замок.

В часи польського панування село належало до Галицького повіту Руського воєводства.

В 1772 році Гаврилівка, як і вся Західна Україна, потрапила під владу Австрійської імперії. В межах королівства Галиції та Лодомерії село входило до домінії Гаврилівка Станіславського округу.

На честь скасування панщини у 1848 році було встановлено пам'ятні дерев'яні хрести. Один – біля цвинтаря (зараз там дві споконвічні липи та відновлений в 1999 році хрест). Другий був поставлений на громадських землях (толоці). Його відновлено в 1990 році.

Теперішня церква Св. Арх. Михаїла була збудована в 1962 році. Стара однойменна знаходилася поблизу теперішньої. Дата її побудови невідома, але метрики були від 1738 року.

У документах згадується про існування у 1832 році парафіяльної школи при церкві.

В 1899 році з ініціативи пароха о.Теофіла Коблянського було засновано читальню “Просвіта”, що діяла до 1934 року.

У Легіоні Січових Стрільців було два жителі села: Іван Андрусак та Яків Федюк.

В 30-х роках ХХ ст. тут діяло молодіжно-спортивне товариство “Луг”.

В міжвоєнний період у Гаврилівці існував осередок “Сельробу”, пізніше КПЗУ. 1 травня 1936 року пройшла демонстрація, яка була розігнана владою, а учасники – арештовані.

З приходом більшовиків на місці поміщицького фільварку було організовано колгосп ім.Сталіна.

Початок Другої світової війни деякі жителі Гаврилівки зустріли в 1939 році у лавах польського війська. Після визволення села від німецьких окупантів 25 липня 1944 року та з відновленням Радянської влади, чоловіки були мобілізовані до Червоної Армії. 73 жителі села не повернулися з фронту.

В загонах УПА брали участь і загинули три брати Федюки: Михайло, Василь та Іван.

На пам'ять про односельчан – борців за волю України – в листопаді 1990 року було насипано символічну Могилу.

В 1992 році у Гаврилівці відкрито нову школу. В 2000 році було остаточно ліквідовано колгосп і розпайовано землі.

Уродженцями Гаврилівки є кандидати медичних наук В.Пінчук та І.Мельник.

1. Територія населеного пункту – 1122.5 га.
2. Кількість дворів – 929.
3. Кількість населення – 2742 чол.
4. Пенсіонерів – 510 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 40.
6. Кількість малозабезпечених – 26.
7. Кількість інвалідів – 79.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 3.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 11.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 43.
12. Кількість депутатів селищної ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2002 рік – тис.грн.
15. Дотація – тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2002 рік – тис.грн.
17. Прибутковий податок – тис.грн.
18. Податок за землю – тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – тис.грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – тис.грн.
21. Територія ради – 3160.1 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1715,8 га,
 - в т.ч.: рілля – 1338,7 га;
 - пасовища – 343,0 га;
 - сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 65,6 га;
 - лісові землі – 1085,8 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 75.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ І-ІІІ ст.
ФАП	Бібліотека
Відділення зв'язку	ТзОВ „Галичина енергобуд”
Фермерські господарства „Колос”, „Росинка”, „Урожай”	Млини (2 шт.)
ТзОВ „Гаврилівка ЛТД”	КТ „Таїр”
МДП „Українка”	МПП „Добробут”
МПП „Сов”	МПП „Фортуна”

Сільський голова – Васишин Роман Васильович, 1964 року народження, закінчив Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ГВІЗД

Гвізд – село, центр сільської Ради. Віддаль до районного центру м.Надвірної 6 км, до залізничної станції Тарновиця – 4 км. Село розташоване на березі річки Лукавки. Через Гвізд проходить автомагістраль Надвірна-Івано-Франківськ. Сільраді підпорядковане с.Млини.

В письмових джерелах Гвізд вперше згадується на початку XVII ст. Згідно переказів село виникло в середині XIII ст. Входило до складу Галицько-Волинського князівства. З середини XIV ст. і до кінця XVIII ст. с.Гвізд перебувало у складі Польщі.

З архітектурних пам'яток у селі знаходяться церква Успенія Діви Марії (1739), яка постановою Ради Міністрів УРСР від 06.09.1979 році оголошена пам'яткою архітектури державного значення, і пам'ятка обласного значення – церква Святого Миколая (1819).

В селі, в одному з перших в районі, було організовано діяльність “Просвіти” (1896).

У середні XX ст. жителі Гвозда боролися проти німецької навали, а також радянської окупації. Іменем одного із активних борців за волю України Дмитра Синяка в роки незалежності названа центральна вулиця села.

З ініціативи осередку товариства “Просвіти” за народні кошти в 1989 році споруджено пам'ятник Т.Г.Шевченку. Тоді ж було поновлено символічну могилу “Борцям за волю України”, яку зруйнували в 1944 році.

В селі є середня загальноосвітня школа I-III ст., в якій навчається 665 учнів, клуб, бібліотека, фельдшерсько-акушерський пункт, дитячий садок “Малинка”, поштове відділення, функціонують 2 СПД з розпиляння лісу, 2 СПД з виготовлення меблів, працює 12 магазинів.

1. Територія населеного пункту – 1313,5 га.
2. Кількість дворів – 1210.
3. Кількість населення – 3687 чол.
4. Пенсіонерів – 789 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 72.
6. Кількість малозабезпечених – 42.
7. Кількість інвалідів – 129.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 22.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 2.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 58.
12. Кількість депутатів сільської ради – 20.
13. Кількість членів виконкому – 13.
14. Бюджет ради на 2003 рік – тис. грн.
15. Дотація – тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 20,5 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 8,0 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,8 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,1 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1542,2 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1154,0 га,
в т.ч.: рілля – 719,7 га;
пасовища – 320,2 га;
сіножаті – 88,0 га;
 - забудовані землі – 77,8 га;
 - лісові землі – 207,4 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 34.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада
ФАП
МПП „Скоб”

ЗОШ I-III ст.
Відділення поштового зв'язку
МКП „Прогрес”

Сільський голова – Кравчук Микола Ярославович, 1967 року народження, закінчив Тернопільську сільськогосподарську академію, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ДОБРОТІВ

Село Добротів розташоване на межі Гуцульщини і Покуття на лівому березі швидкоплинного Пруту. Історія села сягає праісторичних епох. Найдавніші археологічні знахідки на його території мають вік 15-20 тисяч років.

Перша письмова згадка про Добрилів (перша назва села) припадає на 1460 рік. З кінця VII ст. Добрилів стає власністю панів Белзецьких, які домоглися дозволу короля на заснування міста. В 1616 році Добрилів стає містом, в 1624 році він обноситься ровом і розташуванням торговельної площі та вулиць нагадує планування середньовічного міста. З 1661 по 1717 роки місто носить подвійну назву Добрилів-Добротів, з 1661 по 1717 користується Магдебурзьким правом. Загалом, більше ста років (до 1729 року), при населенні більше 200 осіб, Добротів утримував статус міста. З його утратою він стає звичайним покутським селом з усіма його радісними та трагічними сторінками буття. Сюди пожитися заходили майже всі загони опришків, які оперували в наших краях. Не оминали його і лихоліття всіх воєн, які прокотилися нашим краєм, оскільки селу судилося знаходитися на перетині торговельних шляхів.

Сьогодні Добротів оновлюється, виростають житлові будинки, зростає добробут. На благо жителів працюють шість торговельних точок і дві пекарні.

В селі функціонує середня загальноосвітня школа I-II ст., де працює 40 учителів і навчається близько 300 учнів.

В центрі Добротова красується адмінбудинок, в якому, крім сільської Ради, знаходиться поштове відділення.

Духовні потреби громади забезпечують дві церкви: греко-католицька св. Володимира та Ольги і православна Положення Пояса Діви Марії.

1. Територія населеного пункту – 870,3 га.
2. Кількість дворів – 674.
3. Кількість населення – 1965 чол.
4. Пенсіонерів – 474 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 33.
6. Кількість малозабезпечених – 13.
7. Кількість інвалідів – 57.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 6.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 1.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 32.
12. Кількість депутатів сільської ради – 17.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 62,2 тис.грн.
15. Дотація – 44,1 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 18,1 тис.грн.
17. Прибутковий податок – 4,5 тис.грн.
18. Податок за землю – 5,8 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,9 тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – 0,8 тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
22. Територія ради – 118,1 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 610,6 га,
 - в т.ч.: рілля – 342,6 га;

- пасовища – 250,0 га;
- сіножаті – 0 га;
- забудовані землі – 89,4 га;
- лісові землі – 287,0 га.

23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 85.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
ФАП	Клуб
ТзОВ „Добриня”	ТзОВ „Діброва”
ВКФ „Огруд”	ВКФ „Лево”
МП „Прут -1”	ВКФ „Гармонія”
АТ „Добробут”	

Сільський голова – Мельник Михайло Михайлович, 1944 року народження, закінчив Львівський торгово-економічний інститут, на даній посаді працює з 1994 року.

СЕЛО ЗАРІЧЧЯ

У мальовничій долині швидкоплинної річки Прут на високому березі підгірного плато розкинулось велике гірське село Заріччя.

Протікаючи по цій долині, Прут творить природний кордон від заходу між Заріччям і селищем міського типу Делятином. На відстані 7,5 км, роблячи коло, Прут творить природний кордон з селом Добротів. На сході Заріччя межує з селом Білі Ослави, а з півдня його оточують гори.

Назва села Заріччя походить від того, що воно розташоване за рікою Прут. Уперше Заріччя в історичних джерелах згадується з першої половини XVII ст. Однак люди на його землях поселилися значно раніше. Про це, зокрема, свідчать виявлені тут поховання доби бронзи.

В селі в кінці XIX ст. було побудовано одноповерхову школу, а в 1934 році сільський майстер Василь Бахмат добудував на цій споруді другий поверх. 13 серпня 1998 році розпочато добудову школи за ініціативою громадянки Канади, уродженки села Заріччя, п.Анни-Люби Яворської. Будівництво закінчено у 2000 році, а урочисте відкриття відбулося 7 вересня цього ж року.

За роки радянської влади в Заріччі збудовано Будинок культури (тепер Народний дім), фельдшерсько-акушерський пункт, дитячий садок “Колосок”.

З 2000 року проводиться газифікація села.

Заріччя славне своїми людьми. Першим вченим став Іван Дохторук (1891-1978), який закінчив Коломийську гімназію, здобув вищу освіту з юриспруденції, навчаючись в Чернівецькому та Львівському університетах, учасник національно-визвольних змагань, старшина УГА. Вмілим майстром будівельної справи був Михайло Стельмашук, під керівництвом якого з 1937 по 1942 роки велось будівництво величної церкви. В лавах УПА прославив себе Павло Вацик “Прут”, якому Головною Визвольною Радою за героїзм присвоєно звання майора, а 1946 року він став Лицарем Срібного Хреста Бойової Заслуги I кляси.

З села Заріччя вийшли відомі в Україні та за її межами вчені: Михайло і Василь Костицькі, Михайло Гнатюк, Степан Мочерний, Ігор Дудзяний.

В урочищі “Ділок” знаходиться парк Партизанської слави з’єднання С.А.Ковпака, біля школи – пам’ятний знак жертвам фашизму – односельчанам, розстріляним 28 лютого 1944 року.

За роки незалежності України в селі зведено пам’ятний знак до 50-річчя УПА (1992), пам’ятник жертвам голодомору в Україні (1993), встановлено пам’ятну стелу на вулиці майора П.Вацика “Прута” (до 80-річчя з дня народження, 1997 рік), відновлено символічну могилу пам’яті подвигу Січового Стрілецтва (1990).

За останні роки в Заріччі збудовано декілька приватних крамниць. В селі працює ТЗОВ “Експоліс”.

1. Територія населеного пункту – 1381,1 га.
2. Кількість дворів – 1496.
3. Кількість населення – 3980 чол.
4. Пенсіонерів – 1049 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 46.
6. Кількість малозабезпечених – 23.
7. Кількість інвалідів – 103.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 7.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 9.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 76.
12. Кількість депутатів сільської ради – 19.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 101,3 тис. грн.
15. Дотація – 70,5.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 30,8 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 9,9 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,0 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,2 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 2811,0 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1397,2 га,
 - в т.ч.: рілля – 573,6 га;
 - пасовища – 532,0 га;
 - сіножаті – 251,1 га;
 - забудовані землі – 86,9 га;
 - лісові землі – 1066,7 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 194.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ФАП
ЗОШ I-III ст	Бібліотека
Будинок культури	МП „Орос”
ПВКФ „Час”	ТЗОВ „Есполіс”
СП ТЗОВ „Мероліна”	ПБКМП „Григор”
ТЗОВ „Р-36”	ВКП „Віт”
ПП „Титан”	ТЗОВ „Тайстра - М”

Сільський голова – Абрам’юк Микола Максимович, 1940 року народження, закінчив Львівське державне училище прикладного мистецтва, на даній посаді працює з 2001 року.

СЕЛО ЗЕЛЕНА

Село Зелена засноване, за архівними даними, 1560 року. Хоча за легендами вже в XV столітті існувало поселення, яке вело боротьбу з монголо-татарами. В селі збереглися татарські могили. Надзвичайно цікавою є історія походження назви “Зелена”. Втікачі селяни знайшли в долині річки прекрасне місце для будівництва своїх жител. Оскільки тоді була весна і все буяло зеленню, то і долину річки назвали Зеленою.

У 1790 році у селі побудовано церкву, а при ній відкрито однокласну церковно-парафіяльну школу. Зеленська церква за походженням є греко-католицькою, згодом – з

1946 року – православна, з 1990 – знову греко-католицька; була і є по сьогодні основним центром духовності і культури.

У селі у свій час побували автор “Русалки Дністрової” Яків Головацький, який тут збирав етнографічний матеріал, та відомий вчений етнограф вчитель Антін Онищук. Останній був господарем хати-читальні, засновником каси-позичкової.

В селі на початку ХХ ст. діяла “Просвіта” (відродила свою роботу в 3-х роках), в роки I світової війни – “Січ” та “Луг”. 16 жителів Зеленої воювали в рядах УСС.

В 1939 році у селі була встановлена радянська влада. 17 юнаків і дівчат стали комсомольцями (розстріляні 21 листопада 1941 року у Чорному Лісі).

Ненависть до фашистських окупантів, більшовиків породила ряд героїв ОУН-УПА: Василя Головчука, Луку Гринішака, “Довбуша”, “Мороза” та інших. 21 вересня село святкувало відкриття меморіалу-пам’ятника односельцям-борцям за незалежність України. Більше 70 прізвищ зеленських патріотів внесено в книгу пам’яті України завдяки пошуковій краєзнавчій роботі зеленських школярів.

На території села височить церква – унікальна пам’ятка дерев’яної архітектури. Слід також згадати історичну пам’ятку ХІХ ст. – кам’яний хрест на честь скасування кріпосного права.

У Зелені є середня загальноосвітня школа І-ІІІ ст., в якій навчається більше 400 учнів, будинок культури, лісопункт, Хрипелівське лісництво тощо.

1. Територія населеного пункту – 1733,5 га.
2. Кількість дворів – 1785.
3. Кількість населення – 4268 чол.
4. Пенсіонерів – 1098 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 98.
6. Кількість малозабезпечених – 105.
7. Кількість інвалідів – 109.
8. Кількість дітей-сиріт – 19.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 4.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 2.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 81.
12. Кількість депутатів сільської ради – 20.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 119,2 тис. грн.
15. Дотація – 73,0 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 46,2 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 13,4 тис. грн.
18. Податок за землю – 16,3 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 2,5 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 25714,1 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 2341,2 га,
в т.ч.: рілля – 348,0 га;
пасовища – 994,6 га;
сіножаті – 971,6 га;
 - забудовані землі – 151,0 га;
 - лісові землі – 22172,3 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 132.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада
Черниківська ЗОШ І-ІІ ст.

Зеленська ЗОШ І-ІІІ ст., ЗОШ І ст.
Максимецька ЗОШ І-ІІ ст.

Будинок культури с. Зелена.
Клуб с. Черник
Довбушанське лісництво
Максимецьке лісництво
Природний заповідник „Горгани”
Дитячий садок „Журавлик”
ФАП с. Черник
Аптека с. Зелена
МПП „Гвоздика”
МПП „Черник”
МПП „Роман”
КВФ „Кадр”
ПП „Жайвір”
ПП „Сокіл”

Будинок культури с. Максимець
Хрипелівське лісництво
Зеленське лісництво
Черниківське лісництво
НДІ “Укргірліс” ім. Пастернака
Зеленська лікарська амбулаторія
ФАП с. Максимець
Ветдільниця с. Зелена
МПП „Аеліта”
МПП „Барс”
МПП „Фіалка”
МПП „Сарат”
ПП „Плай - М”

Сільський голова – Кузюк Богдан Васильович, 1957 року народження, закінчив лісотехнічний технікум, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО КАМІННЕ

Село Камінна розташоване на сході Надвірнянського району і межує з селами Липівкою Тисменицького району та Виноградом Коломийського району. Розкинулось село на берегах річки Стримба. Відстань до районного центру 18 км, до м. Івано-Франківська – 20 км, до залізничної станції Тисменичани – 3 км.

Перша письмова згадка про село Камінне датується 1453 роком. Назва, ймовірно, походить від величезної кількості каменю-пісковика, яким “багата” земля села.

Сільська діюча греко-католицька церква Святої Параскеви-П’ятниці збудована в 1700 році. Величний дуб, який розкинув розлогу крону поряд з церквою, за переказами, теж посаджений в цьому ж році. На території Камінної знайдено залишки поселення та курганний могильник культури карпатських курганів.

У 1848 році в селі встановлено пам’ятний хрест на честь скасування панщини. Осередок “Просвіта” був створений у 90-х роках XIX ст. В селі діяли крайове хліборобне товариство “Сільський господар” (з 1903 року), “Центросоюз” (з 1899 року), “Маслосоюз” (з 1904 року), страхове товариство “Дністер” (з 1895 року), районна молочарня (з 1930 року).

Сьогодні село продовжує традиції давніх часів.

В Камінній є сільська рада, середня загальноосвітня школа I-II ст., будинок “Просвіта”. Є відділення зв’язку, розміщене в адміністративному будинку. Духовні потреби забезпечують дві церкви – греко-католицька і православна. В приміщенні школи діє шкільний музей історії села.

В Камінній розвинене сільське господарство – землеробство, садівництво, тваринництво. Славиться с. Камінне вирощуванням полуниць. Тепер в селі досить широко розвинене тепличне господарство – місцеві підприємці вирощують квіти та овочі. В селі діють три магазини, пекарня ПП “Прима”.

1. Територія населеного пункту – 709,7 га.
2. Кількість дворів – 374.
3. Кількість населення – 1107 чол.
4. Пенсіонерів – 335 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 10.
6. Кількість малозабезпечених – 73.
7. Кількість інвалідів – 46.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 5.

10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 2.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 17.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 49,4 тис. грн.
15. Дотація – 38,7 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 10,7 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 3,4 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,9 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,0 тис.грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0,2 тис.грн.
21. Територія ради – 1589,8 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1060,2 га,
 - в т.ч.: рілля – 705,0 га;
 - пасовища – 339,2 га;
 - сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 51,5 га;
 - лісові землі – 378,2 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 51.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-II ст.
Бібліотека	Будинок культури
ФАП	ТзОВ ТВП „Макс”
ТзОВ ТВП „Пріма”	ВП „Зустріч”
ПП „Доміно”	МПП „Стримба”

Сільський голова – Угорчук Василь Іванович, 1953 року народження, закінчив Тлумацький сільськогосподарський технікум, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО КРАСНА

Село Красна розташоване на відстані 45 км від обласного центру – м.Івано-Франківська та 12 км від райцентру – м.Надвірної. До найближчої залізничної станції Ланчин – 4 км. Протяжність села 5,5 км, забудова розташована в основному вздовж дороги обласного значення, яка з’єднує Надвірну і Ланчин.

Перша письмова згадка про село датується 1454 роком, хоча згадується під іншою назвою дещо раніше (1414 рік): “Crassnicza et silva Chrosno” (Красніца в лісах Хоросно).

Назва села, за легендою, походить від криниці з доброю водою. В давнину проїжджали тут гайдуки і зупинилися біля неї перепочити. Підійшов один з них до криниці, напився з неї і сказав: “О, яка красна вода”. Так і виникла назва поселення.

У 1648 році красняни разом з селяними з навколишніх сіл у складі загону Андрія Намісника брали активну участь у антифеодальній боротьбі.

До ліквідації панщини село Красна належало панам Страданським. Після 1848 року активізується культурно-освітнє життя селян, підноситься національна свідомість українців. У 1775 році в селі була відкрита однакласна школа. У 1898 році засновано товариство “Просвіта”. Багато краснян воювало у складі австро-угорської армії на фронтах I світової війни. Жителі села брали участь у національно-визвольних змаганнях 1918-1920 років.

В період між двома світовими війнами в Красній відновила свою діяльність “Просвіта”, діяв осередок “Сільського господаря” та руханково-спортивне товариство “Луг”.

Відчули на собі красняни і подих “золотого” вересня 1939 року, коли було заборонено діяльність всіх організацій і партій, а в 1940 році 11 жителів села, провідних

діячів “Просвіти”, членів ОУН, було репресовано радянською владою. Важко село пережило і фашистську окупацію 1941-1944 років, коли чинився терор, реквізиції, масовий вивіз на примусові роботи до Німеччини. Доля розпорядилася так, що красняни, як і значна кількість інших жителів Західної України, змушені були воювати і в дивізії СС “Галичина” на боці фашистської Німеччини, так і в Радянській Армії.

Золотими літерами в історії села вписана збройна боротьба УПА з окупантами. Понад 110 краснян поклали тоді своє життя на алтар свободи України, понад 50 сімей за допомогу воякам УПА і як родичів повстанців, було депортовано у східні райони Росії. В пам’ять про героїчну боротьбу ОУН-УПА в 1989 році в селі була насипана символічна могила.

В кінці 80-х років ХХ ст. на тлі подій, що передували розпаду Радянського Союзу, зростає політична свідомість жителів Красної. В селі створюється осередок НРУ, члени якого беруть активну участь у проведенні мітингів, зборів, акцій протесту.

В 1989 році в Красній за короткий термін (4 місяці) споруджено першу в області в умовах ще існуючої комуністичної системи церкву.

За роки незалежності в селі відкрито нову середню загальноосвітню школу І-ІІІ ст., в якій навчається понад 600 учнів. На даний час діє ФАП, бібліотека, будинок культури.

1. Територія населеного пункту – 1276 га.
2. Кількість дворів – 1116.
3. Кількість населення – 3216 чол.
4. Пенсіонерів – 591 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 111.
6. Кількість малозабезпечених – 5.
7. Кількість інвалідів – 90.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 6.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 3.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 58.
12. Кількість депутатів сільської ради – 24.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 117,0 тис. грн.
15. Дотація – 96,2 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 20,8 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 9,1 тис. грн.
18. Податок за землю – 3,7 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,8 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 2817,9 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1313,6 га,
 - в т.ч.: рілля – 947,1 га;
 - пасовища – 242,5 га;
 - сіножаті – 102,0 га;
 - забудовані землі – 119,8 га;
 - лісові землі – 1085,5 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 150.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада

Будинок культури

ЗОШ І-ІІІ ст.

Дитячий садок „Дзвіночок”

ФАП

Бібліотека

МПП „Гай”
Підприємство „Юкан”
ТзОВ „Зорепад”, „Самоцвіти – 2”

ФГ „Міраж”, „Нагорняк”
МПП „СТТ”

Сільський голова – Левицький Богдан Федорович, 1957 року народження, закінчив Чернівецький державний університет, на даній посаді працює з 2001 року.

СЕЛО ЛІСНА ТАРНОВИЦЯ

Село Лісна Тарновиця виникло у 1378 році. Перші поселення розміщувалися на території, яка тепер має назву Забереж (урочище близько 0,5 км від меж села).

Перша назва „Гринів” (пов’язана із першим поселенцем Гринем). Ще й зараз збереглася Гринівська криниця, яку, за переказами, він викопав у своєму обійсті. Під час татарських і турецьких набігів село Гринів було спалено, а поселення перенесено на захід ріки Стримба.

В основі сучасної назви села лежить польське слово “tarek” – терен, що пов’язано із місцевістю, колись порослою густим лісом і кущами колючого терену.

На честь скасування кріпосного права 16 травня 1848 року у Тарновиці було закопано два стовпи, зараз на їхньому місці поставлено пам’ятні хрести.

Перша школа побудована в кінці XIX ст. Приміщення школи згоріло під час I світової війни, а на її місці з часом було споруджено нове (зараз там міститься резиденція). Сучасний будинок школи здано в експлуатацію в 1971 році.

В селі у XIX ст. двічі збиралося сільське народне віче, на одному з яких (1888), за свідченнями старожилів був присутній Іван Франко.

1. Територія населеного пункту – 440,9 га.
2. Кількість дворів – 519.
3. Кількість населення – 1667 чол.
4. Пенсіонерів – 345 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 61.
6. Кількість малозабезпечених – 10.
7. Кількість інвалідів – 29.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 1.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 5.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 36.
12. Кількість депутатів селищної ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 7.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 55,7 тис. грн.
15. Дотація – 37,5 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 18,2 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 6,0 тис. грн.
18. Податок за землю – 3,4 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,2 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1330,8 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 623,7 га,
в т.ч.: рілля – 472,1 га;
пасовища – 139,6 га;
сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 94,6 га;
 - лісові землі – 546,4 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 54.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
Бібліотека	Будинок культури
ФАП	МПП „Лістер”
ТзОВ СП „Тірос-Петроль”	Надвірнянська гуртово-роздрібна база
ПП „Ільм”	ВТП „Росинка”
ТзОВ „Срібляста краплина”	С/ф Денисюка Ю.М.
ПМП „Світоч”	ТзОВ „Оргтехсервіс”
ГО „Експрес-таксі 2”	БО „Добра надія”
Залізнична станція	

Сільський голова – Непеляк Юрій Іванович, 1954 року народження, закінчив Рогатинське СПТУ, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ЛОЇВА

Лоїва розташована у долині Лотовця за сім кілометрів від Надвірної. Село засноване в 1572 році. Про походження села існує легенда, в якій говориться, що населений пункт назвали на честь слов'янського князя Лоя, який під час великої зливи організував селян на боротьбу із стихією в приборканні потоку, що розлився, показуючи при цьому особистий приклад. Назва Лой пізніше трансформувалася у Лоїва.

В 40-х роках XVIII століття у селі зі своїми опришками побував Олекса Довбуш.

Через населений пункт проходить автомобільна траса Івано-Франківськ-Ворохта та залізнична колія Івано-Франківськ-Рахів, є залізнична станція.

В Лоєвій функціонують середня загальноосвітня школа I-III ст., дві церкви, клуб, бібліотека, філія зв'язку, ощадна каса, п'ять магазинів.

1. Територія населеного пункту – 668,5 га.
2. Кількість дворів – 738.
3. Кількість населення – 1541 чол.
4. Пенсіонерів – 420 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 20.
6. Кількість малозабезпечених – 18.
7. Кількість інвалідів – 56.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 3.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 2.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 44.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 7.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 56,4 тис. грн.
15. Дотація – 39,7 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 16,7 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 7,1 тис. грн.
18. Податок за землю – 4,2 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 0,7 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1771,7 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 476,3 га,
 - в т.ч.: рілля – 163,1 га;
 - пасовища – 87,4 га;
 - сіножаті – 211,8 га;
 - забудовані землі – 98,2га;

– лісові землі – 1078,2 га.

22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 69.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ФАП
Відділення зв'язку	Залізнична станція
Сільський клуб	Бібліотека
АТС	Лоївська ЗОШ I-III ст.
С/г кооператор „Добшанка”	ПМП „Хопта”
ПМП „Роман”	МПП „Гор 92”
Філія ПТЗОВ „Марко”	

Сільський голова – Пліщук Михайло Васильович, 1966 року народження, закінчив Київський державний університет ім. Драгоманова, на даній посаді працює з 1998 року.

СЕЛО МОЛОДКІВ

Село Молодків лежить у північно-західній частині Надвірнянського району на межі з Богородчанським районом. Його географічні координати 48⁰ 40' пн.ш., 24⁰ 30' сх.д. Село межує з такими населеними пунктами як Гвізд, Пнів, Битків, Бабче, Старуня.

Перша письмова згадка про Молодків відноситься до 1474 року. Про походження назви села існує кілька легенд, та всі воно зводяться до однієї: першими на цих землях поселилися молоді люди. І, ймовірно, їх сюди привабили багаті поклади солі – на той час однієї з основ експорту Галичини.

Польські магнати часто здавали соляні бані в оренду. У 1770 році соляна баня в Молодкові належала каштеляновій Кам'янця-Подільського Косаківській. У 1783 році на варіння солі була запроваджена державна монополія, і молодківський соляний промисел припинив своє існування.

З 1784 року село має метрики. Адже в цьому році була збудована церква св.Георгія. 1873 року споруджена нова церква св.Богородиці, яка була спалена 17 березня 1948 року.

Під час I світової війни на території села 29 жовтня 1914 року відбулася жорстока битва між польськими легіонерами, які воювали на стороні Австро-Угорської імперії, і російськими козаками. 200 вбитих польських вояків поховано в братській могилі, на якій споруджений пам'ятник.

Молодків був одним з осередків активного громадського життя краю. Крім “Просвіти” в селі діяли пожежно-руханкове товариство “Січ” (пізніше – “Луг”), “Доріст”, Союз українок. На початку 30-х років XX ст. в селі побувала відома письменниця Ольга Кобилянська.

Національно-просвітницька діяльність “Просвіти”, “Лугу”, “Союзу українок” не пройшла марно. 1937 року в Молодкові створюється підпільна організація ОУН. В кінці 1942 на початку 1943 років в селі формується боївка УПА.

10 лютого 1950 року відбулися збори громадян села, на яких було оголошено про створення колгоспу ім. Молотова.

Після здобуття Україною незалежності в селі відновлюється діяльність товариства “Просвіта”, при будинку культури створюється жіночий клуб “Сербиця”.

21 вересня 1992 року освячено новозбудовану церкву Різдва Пресвятої Богородиці.

В селі діє загальноосвітня школа, де навчається 4809 учнів.

1. Територія населеного пункту - 729,6 га.
2. Кількість дворів – 919.
3. Кількість населення – 2626 чол.
4. Пенсіонерів – 680 чол.

5. Кількість багатодітних сімей – 41.
6. Кількість малозабезпечених – 92.
7. Кількість інвалідів – 72.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 6.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 3.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 35.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 54,7 тис. грн.
15. Дотація – 39,4 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 15,3 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 6,3 тис. грн.
18. Податок за землю – 4,3 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 0,9 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1424,1 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 818,7 га,
 - в т.ч.: рілля – 564,8 га;
 - пасовищ – 237,9 га;
 - сіножаті – 11,0 га;
 - забудовані землі – 80,6 га;
 - лісові землі – 412,3 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 52.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст
ФАП	ТКП „Сервиця”
ВКП „Берегиня”	ВФ „Доріст”

Сільський голова – Іванків Ганна Степанівна, 1952 року народження, закінчила Чернівецький державний університет, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО НАЗАВИЗІВ

Село Назавизів знаходиться у південно-східній частині району на відстані 5 км від м.Надвірної.

За історичними даними село засноване у 1479 році. Назва його походить від «завезених людей». Перше поселення знаходилося на лівому березі р.Бистриці (Чорної Бистрині).

Розмішена в Назавизові дерев'яна церква Іоанна (1820) включена в реєстр пам'яток архітектури України.

У 1867 році в селі було відкрито двокласну австрійську школу з польською та українською мовами викладання.

У 20-30 роках ХХ ст. в Назавизові діяли організації “Просвіта”, “Луг” та Союз українок.

62 мешканці села воювали в рядах УПА.

Серед найвідоміших вихідців з Назавизова слід згадати доктора наук, скульптора Василя Гурмака та історика, доктора наук, професора Юрія Когутяка.

На території села є середня загальноосвітня школа I-III ст., функціонують промислові об'єкти “Древкасн”, “Свромеблі” та підприємство Івана Гаврилюка.

1. Територія населеного пункту – 713,6 га.
2. Кількість дворів – 842.

3. Кількість населення – 2383 чол.
4. Пенсіонерів – 435 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 27.
6. Кількість малозабезпечених – 318.
7. Кількість інвалідів – 67.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 3.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 7.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 14.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 49,8 тис. грн.
15. Дотація – 23,7 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 26,1 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 6,0 тис. грн.
18. Податок за землю – 5,2 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 2,3 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1719,1 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 660,4 га,
 - в т.ч.: рілля – 362,3 га;
 - пасовища – 234,8 га;
 - сіножаті – 27,1 га;
 - забудовані землі – 88,2 га;
 - лісові землі – 638,2 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 951.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-II ст.
Бібліотека	Будинок культури
ФАП	ПП „Черемош”
ПП „Євромеблі”	ТзОВ „Древкасне”
ДП „Льонозавод”	Відділення зв’язку
ЗОШ I ст. (с. Мирне)	Міні-маркет „Христина”
ПП „Тримбіта”	ТВП „Сонечко”
ПВТФ „Рубін”	ТзОВ „Силует – ІВ”
ТВП „Черемош-Торг”	КМП „Бінер і К”
ПВТП „Берегиня”	

Сільський голова – Микитюк Василь Іванович, 1958 року народження, закінчив Львівський політехнічний інститут, на даній посаді працює з квітня 1998 року.

СЕЛО ПАРИЩЕ

Село Парище розташоване в північній частині Надвірнянського району на відстані 14 км від районного центру та 12 км від залізничної станції Лісна Тарновиця. Через село протікає річка Велесниця (ліва притока р.Ворони) та проходить автомагістраль Надвірна-Отинія.

В історичних джерелах Парище вперше згадується в 1785-1788 роках. Село славилось добрими майстрами, і саме вони дали йому назву. Щоб вигнути деталі воза (зокрема колеса) чи саней, треба було впродовж кількох годин добре розпарювати заготовки. І тоді підіймалася густа пара, яку бачили і жителі навколишніх сіл. При цьому ремісники вигукували: “Ще пари! Ще пари!”. Звідси й пішла назва села.

Розвиток соляних промислів на Прикарпатті в XIII-XVI ст. дає можливість твердити, що і на наших теренах добували сіль на солеварнях неіснуючого тепер поселення Гута, яке знаходилося на відстані 2 км від Середнього Майдану. Ще і сьогодні старожили згадують легендарне середньовічне містечко Крамарське, яке, за переказами, зникло під землею.

Про урочище Гута, що знаходиться в теперішніх парищанських лісах, є і інші згадки. Тут у 20-40 роках XX ст. знаходилася єдина у повіті скляна гута, яка випускала і кольорове скло.

Над річкою Вороною, навпроти парищанського цвинтаря, є поховання, яке називають козацькою могилою. На цьому ж місці поховані і солдати угорської армії, які загинули в роки II світової війни.

На території села знаходяться такі історичні пам'ятки: церква Вознесіння, зведена на місці згорілої 25 травня 1996 року (церква, згідно з написом на хресті центрального куполу, була збудована в 1777 році), дерев'яна каплиця (1890). В селі діє греко-католицька церква. В центрі Парища знаходяться пам'ятник Т.Г.Шевченку, символічна могила, обеліск героям, які загинули за рідний край.

На території села знаходяться фермерське господарство Ковальчишина В.Д., кооператив "Агротехсервіс", "Терен", цегельний завод.

1. Територія населеного пункту – 927,4 га.
2. Кількість дворів – 717.
3. Кількість населення – 2078 чол.
4. Пенсіонерів – 502 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 31.
6. Кількість малозабезпечених – 24.
7. Кількість інвалідів – 20.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 4.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 8.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 51.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 73,8 тис.грн.
15. Дотація – 13,8 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 16,2 тис.грн.
17. Прибутковий податок – 6,8 тис.грн.
18. Податок за землю – 4,2 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,2 тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – 0,7 тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0,2 тис.грн.
22. Територія ради – 2784 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 1401,1 га,
в т.ч.: рілля – 966,9 га;
пасовища – 416,2 га;
сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 57,5 га;
 - лісові землі – 1196,5 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 225.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада
Ліснелесницька ЗОШ I ст.

Парищенська ЗОШ I-III ст.
Бібліотека

Відділення зв'язку
Парищенська лікарська амбулаторія
загальної практики (сімейної медицини)

КТП „Тиса”
КТ „Аптека” №90

Кооператив „Агротехсервіс”
Селянсько-фермерські господарства
„Терен”, „Ковальчишина В.Д.”, „Рудака
В.Д.”
Будинок культури
МПП „Лебогва”

Сільський голова – Петриків Василь Іванович, 1953 року народження, закінчив Івано-Франківську школу міліції, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ПАСІЧНА

Село Пасічна розташоване в південно-східному Прикарпатті на правому березі річкової долини Бистриці Надвірнянської на висоті 549 метрів над рівнем моря.

Село знаходиться на відстані 12 км на південний захід від районного центру і 15 км від залізничної станції Надвірна. Через село проходить автомагістраль Надвірна-Бистриця. На сході Пасічна межує з смт.Делятином, на південному заході – з с.Зеленою, на заході розкидані ліси, які належать с.Манява (Богородчанський район), а на півночі лежить смт.Битків.

Село Пасічна є центром сільської ради, в підпорядкуванні якої ще села Букове, Постоята, Соколовиця.

Через Пасічну протікає багато потоків, які впадають у Бистрицю Надвірнянську. Найбільші з них Бухтівець, Ростока, Чорчин. На потоці Бухтівець є мальовничий водоспад висотою близько 8 м, який в 1972 році взято під охорону як гідрологічну пам'ятку природи місцевого значення. Поряд з Бухтівецьким знаходиться ще один водоспад – Крапельковий.

Село Пасічна лежить в Скибовій зоні складчастої області Українських Карпат. До цієї зони приурочені місцеві родовища нафти, газу, залізної руди, скляних пісків, сірих вапняків, вапнистих пісковиків.

Пасічна знаходиться на території Галицької Гуцульщини. Назва села походить від слова «пасіка». В минулому люди вирубували ліси, спалювали їх і на тому місці будували хати. Ці місця називалися “пасіки”. Інша версія така, що місцеві жителі займалися бджільництвом, вивозили у ліси вулики, і звідси пішла назва.

За архівними документами, найдавніші письмові згадки про Пасічну припадають на 1612, 1619, 1625 роки (присілки Постоята і Соколовиця згадуються з 1848 року).

У сиву давнину територія села входила до складу Київської Русі, а в XII-XIII ст. до Галицького князівства. В XV ст. вона, як і всі західноукраїнські землі, була загарблена Польщею (Річчю Посполитою). За адміністративним поділом XV-XVII ст., належала до Галицької землі Руського воеводства і була володінням Сап'єги.

В 1764 році в селі була побудована і висвячена дерев'яна однокупольна греко-католицька церква Святої Парасевії.

У липні 1957 року створено нафтопромислове управління “Надвірнанафта”. У 1958 році збудовано магістральний нафтопровід “Пасічна-Надвірна”.

У 1960 році створено Пасічнянську контору розвідувального і експлуатаційного буріння, що зумовило стрімкий видобуток нафти. В 1970 році на базі Пасічнянської і Надвірнянської контор було створено Надвірнянське УБП.

В 1963 року став до ладу Пасічнянський газопромисел. В 70-х роках було створено управління магістральних газопроводів “Прикарпаттрансгаз”, яке експлуатує 11 газоконденсатних родовищ. З 1999 року Пасічнянський промисел підпорядковано газопромислового управлінню “Львівгазвидобування”.

З 1970 році Пасічнянський нафтопромисел став цехом НГВУ “Надвірнанафтогаз”. За рахунок більш глибокого буріння у 1970 році започатковано Пасічнянське родовище.

В 1961 році почав роботу 588 пасічнянський кар'єр нерудних копалин “Нерудник”. Основною продукцією комбінату є щебінь, камінь бутовий, висівка від

дроблення. В 1998 році освоєно випуск цегли та асфальтової суміші.

Спецкар'єр Івано-Франківського облавтодору веде розробку відкритим способом Пасічнянського родовища пісковиків і виробляє щебенеу продукцію.

У 1963 році вступив в дію Пасічнянський кар'єр. У 1994 році його приватизовано, і тепер це ВАТ "Надвірнянський кар'єр". Підприємство виробляє щебінь-пісок.

Активно працює і Долинський газопереробний завод, який є структурною одиницею ВАТ "Укрнафта".

У Пасічній є два лісництва – Пасічнянське і Бухтівецьке.

У 1995 році розпочато будівництво нової церкви.

До послуг гостей і жителів Пасічної є база відпочинку Івано-Франківського фурнітурного заводу, розмішена в урочищі Ростоки.

Визначною пам'яткою села є пам'ятник хорунжій УСС Софії Галечко, яка трагічно загинула в Ростоках у 1918 році.

1. Територія населеного пункту – 1461.3 га.
1. Кількість дворів – 1723.
2. Кількість населення – 6014 чол.
3. Пенсіонерів – 2219 чол.
4. Кількість багатодітних сімей – 210.
5. Кількість малозабезпечених – 20.
6. Кількість інвалідів – 72.
7. Кількість дітей-сиріт – 8.
8. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 29.
9. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 5.
10. Кількість одиноких перестарілих громадян – 63.
11. Кількість депутатів сільської ради – 25.
12. Кількість членів виконкому – 9.
13. Бюджет ради на 2003 рік – 122.4 тис.грн.
14. Дотація – 13.8 тис.грн.
15. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 108.6 тис.грн.
16. Прибутковий податок – 29.1 тис.грн.
17. Податок за землю – 45.4 тис.грн.
18. Місцеві податки і збори – 11.3 тис.грн.
19. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.
20. Територія ради – 9328.7 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 2016,1 га,
в т.ч.: рілля – 268,3 га;
пасовища – 1466,8 га;
сіножаті – 236,4 га;
 - забудовані землі – 255,9 га;
 - лісові землі – 6300,6 га.
21. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 30.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	Пасічнянська ЗОШ І-ІІІ ст.
Пасічнянська ЗОШ І ст. №№ 1, 2, 3, 4, 5	Бібліотека. (уч. Поле)
Бібліотека. (уч. Бухтівець)	Бібліотека-філіал с. Пасічна
Будинок культури	Лікарська амбулаторія загальної практики (сімейної медицини)
ФАП (с.Букове)	Відділення зв'язку
Пасічнянський кар'єр „Нерудник”	Цех НГВУ „Надвірнанафтогаз”
Івано-Франківський спецкар'єр	Надвірнянський кар'єр
Пасічнянське лісництво	Бухтівецьке лісництво

Водозабір
МПП „Лебідь”
Кооператив „Авангард”

НТС № 1; № 2
ТзОВ „Господар”

Сільський голова – Гегна Василь Миколайович, 1959 року народження, закінчив Київський автодорожній інститут, на даній посаді працює з 1997 року.

СЕЛО ПЕРЕРІСЛЬ

Село Перерісль розташоване у північній частині Надвірнянського району і межує: на заході – із с.Фитьків, на сході – із с.Парище, на півночі – із с.Волосів. Через село протікає ріка Стримба. Площа Відстань до районного центру – 9 км. Через село проходить автомобільна дорога Івано-Франківськ-Надвірна.

Село Перерісль вперше згадується в історичних джерелах у 1375 році. Згідно переказів, першим поселенцем тут був чоловік на ім'я Переро. А поселився він на території сучасного урочища “Дубина”, де було чисте джерело, від якого ця місцина отримала назву “Біла Криниця”. Інша версія походження назви села також пов'язана із згаданим урочищем, але вже із словом “переростати” – тут росли дуже високі дерева.

Сільські діти навчаються у новозбудованій загальноосвітній середній школі I-III ступенів. Переріслянці користуються послугами сільської бібліотеки, Будинку культури, дитячого садка “Золота рибка”, лікарської амбулаторії, хлібопекарні, декількох торгових точок.

1. Територія населеного пункту – 632.8га.
2. Кількість дворів – 869.
3. Кількість населення – 2405 чол.
4. Пенсіонерів – 560 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 32.
6. Кількість малозабезпечених – 135.
7. Кількість інвалідів – 50.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 4.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 11.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 30.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 95.9 тис. грн.
15. Дотація – 70.9 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 25.0 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 9.5 тис.грн.
18. Податок за землю – 3.5 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 2.3 тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – 0.6тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.7
22. Територія ради – 1781 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 850,6 га,
в т.ч.: рілля – 671,3 га;
пасовища – 158,2 га;
сіножаті – 0 га;
 - забудовані землі – 102,2 га;
 - лісові землі – 713,6 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 170.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада

ЗОШ I-III ст.

Дитячий садок „Золота рибка”
Лікарська амбулаторія загальної практики
(сімейної медицини)
АТС
Дільниця держветмедицини
ТзОВ „Вега”

Будинок культури
Відділення зв’язку
Дільниця газової служби
МПП „Погляд”

Сільський голова – Логажевський Богдан Павлович, 1955 року народження, закінчив Камянець-Подільський інститут, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ПНІВ

Село Пнів розміщене на відстані 2,9 км на південний захід від м.Надвірні. Західна частина села лежить на східному березі річки Бистриці Надвірнянської, східна частина доходить до р.Стримби.

Назва села пов’язана з тим, що поселення виникло на місці, де було вирубано ліс, тобто на пнях. Це місце отримало назву Пнів’я. Ця назва є історично правильною, і саме так поселення вперше (1400) згадується в історичних джерелах.

На початку XV ст. Пнів належав Іванові з Цуцилова. Але пізніше з невідомих причин він продав половину свого маєтку в Пнів’ї Павлу Куропатві. На початку XVI ст. Куропатви стають одноосібними власниками села. Тут вони вирішують збудувати замок.

Пнівський замок до появи Станіславської фортеці вважався наймогутнішою фортецею Покуття. Руїни замку (до нас дійшли тільки залишки його зовнішніх мурів) підтверджують цей факт.

У 1621 році загін опришків на чолі з Гринем Кардашем захопив замок, частково пошкодив його і мало не взяв в полон самого власника.

В період національно-визвольної війни українського народу під проводом Б.Хмельницького до Пнівського замку восени 1648 році підійшло 15-тисячне військо під проводом Семена Височана. Після двотижневої облоги за допомогою загону запорізьких козаків на чолі з полковником Григором Ярим повстанці захопили замок. Вдруге в цей період замок був захоплений козаками у 1649 році, що було пов’язано з облогою Збаража. Літописець Самовидець писав, що козаки “аж и поза Днистром коло Галича и замков доставали, межи иными и Пневского замку за Нодворною доставали”.

Востаннє козаки побували тут в 1771 році, коли розгромили польських конфедератів і здобули Надвірну. Після таких потрясінь замок зазнав значних руйнувань, але був відбудований і ще деякий час відігравав значну роль у польсько-турецьких війнах. Однак з кінця XVIII ст. з розвитком артилерії, замок втратив своє оборонне значення і почав занепадати.

Крім руїн замку, в Пньові є ще й інші визначні місця. Це, зокрема, церква (відкрита в 1993 році), пам’ятник Т.Г.Шевченку (відкритий в липні 1989 року), пам’ятний хрест на честь скасування кріпацтва (відновлений у 1989 році) та ін.

1. Територія населеного пункту – 1962,4 га.
2. Кількість дворів – 2082.
3. Кількість населення – 6415 чол.
4. Пенсіонерів – 1622 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 154.
6. Кількість малозабезпечених – 121.
7. Кількість інвалідів – 78.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 20.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 22.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 87.
12. Кількість депутатів сільської ради – 25.

13. Кількість членів виконкому – 15.
14. Бюджет ради на 2002 рік – 184,9 тис. грн.
15. Дотація – 4,0 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2002 рік – 180,9 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 98,4 тис. грн.
18. Податок за землю – 49,6 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 14,6 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 4352,3 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 2016,9 га,
 - в т.ч.: рілля – 1012,9 га;
 - пасовища – 514,0 га;
 - сіножаті – 445,3 га;
 - забудовані землі – 284,8 га;
 - лісові землі – 1117,5 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 205.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
ЗОШ I ст. (с.Білозорина)	Будинок культури
ФАП (с. Пнів, с. Мозолівка, с. Білозорина)	Ветдільниця
Перукарня	ВАТ АТП 12 655
Учбовий комбінат	Турбаза УБР
Вишкомонтажний цех УБР	Волинська тампонажна контора
Надвірнянське УТТ	Прокатно-ремонтний цех НГВУ
СМУ НГВУ	Пожежна частина НГВУ
Цех підземного ремонту свердловин НГВУ	СП „УкрКарпатОйл” ЛТД
МП „Авангард”	Івано-Франківська дільниця Стрийського ВТТ і СТ
ПВ ДГПЗ	Дільниця БУ ПЗГ
Дільниця „Львівгазовидобування”	Цех ППТ НГВУ
ТОВ „Бистриця”	ТОВ „Маяк”
ОП „Явір”	МПП „Дружба”
МП „Явірник”	ПП „Кра - По”
МПП „Веселка”	ПМП „Девар”
ТзОВ „Квітка Карпат ЛТД”	ПП „Бистриця - 1”
МПП „Мегапол”	Кооператив „Універсал”
СП „Текснафтосервіс”	ПФ „Бізон”

Сільський голова – Будзак Мирослав Васильович, 1952 року народження, закінчив Дрогобицький нафтовий технікум, на даній посаді працює з 2002 року.

СЕЛО САДЖАВКА

Існування Саджавки вперше засвідчено в історичних документах 1492 року. Є наукові дані, що перші поселенці тут появилися в 1400 році. Назва села походить від річки Саджавочка, що перетинає село і впадає у Прут. Перші поселенці селилися саме тут, на березі порівняно невеликої річки, так як Прут був на той час великою і примхливою рікою, і мало хто наважувався міряться з ним силою. Назва річки Саджавочка пов'язана із спеціальними спорудами (сажами), які будувалися для вилову риби.

За Австрії і Польщі село входило до складу Делятинського судового і Надвірнянського адміністративного повітів Станіславської округи (воєводства під час польської окупації).

Про рівень культурного середовища села на початку ХХ ст. свідчить той факт, що Саджавку відвідувала українська письменниця Ольга Кобилянська. Зупинялася вона у місцевого священика. У 1921 році у священника перебував Юрій Тютюнник (йде суперечка – його брат Василь – генерал УНР), видатні діячі визвольного руху. У 1910 році в селі створено товариство “Січ”, першим головою якого був Іван Данилюк. Багато національносвідомих селян вступило в товариство “Відродження”, яке очолював парох о.Ісидор Бобикевич.

У 1912 році в селі майстрами з Яворова збудовано церкву св. Покрови. На честь проголошення суверенітету України греко-католицькою громадою було побудовано каплицю, а в 2000 році – церкву.

В Саджавці побудовано стрілецьку могилу, біля школи споруджено пам’ятник Тарасу Григоровичу Шевченкові.

1. Територія населеного пункту – 1143,6 га.
2. Кількість дворів – 1068.
3. Кількість населення – 3458 чол.
4. Пенсіонерів – 695 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 89.
6. Кількість малозабезпечених – 200.
7. Кількість інвалідів – 91.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 3.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 27.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 61.
12. Кількість депутатів сільської ради – 20.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 118,1 тис. грн.
15. Дотація – 100,6 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003рік – 18,5 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 5,8 тис. грн.
18. Податок за землю – 7,1 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 3802,7 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 1496,7 га,
 - в т.ч.: рілля – 1013,2 га;
 - пасовища – 405,0 га;
 - сіножаті – 51,4 га;
 - забудовані землі – 132,0 га;
 - лісові землі – 1905,7 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 29.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ 1-3 ступенів
Будинок культури	ФАП
Клуб (с.Кубаївка)	Філія Ощадбанку
Відділення зв’язку	Бібліотека
ВКФ „Коршун”	ВКФ „Говерла”
МПП „Оранда”	ПВТП „Діл”
ВП „Легіон”	

Сільський голова – Джигринюк Михайло Якович, 1960 року народження, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО СЕРЕДНІЙ МАЙДАН

Село знаходиться на лівому березі річки Прут, за 24 км від районного центру Надвірна і за 12 км від залізничної станції Ланчин. До складу сільської Ради входять села Середній Майдан, Вишнівці та Глинки.

Село відоме з другої половини XVIII ст. Вся територія сучасного Середнього Майдану була колись вкрита непрохідними лісами, де ховалися кріпаки-втікачі. У лісах вони виявили галявини-майдани. Від них і пішла назва поселень: Майдан Горішній, Майдан Долішній, Майдан Середній, Майданик.

На околиці села протікає невелика ріка Товмачик, яка є природною межею між селами Середній Майдан та Вишнівці. На сході села є ще одна ріка – Червона.

У Середньому Майдані є сільська Рада, середня загальноосвітня школа I-III ст., фельдшерсько-акушерський пункт, Будинок культури. Також працюють фермерські господарства “Вишеньки”, “Новатор”, декілька закладів торгівлі, ЗАТ “Рівс”.

Гордістю Середнього Майдану є доктор музикознавчих наук П.Круль, кандидати с/г наук М.Круль та В.Михалків, майстер спорту з важкої атлетики В.Андрейчук, журналісти І.Гриджук та П.Михальчук.

Серед мальовничої лісової природи бог наділив талантом сім'ю Михальчуків: Михайла Михальчука – члена літературної студії “Бистринь”, Оксану Михальчук – старшого наукового співробітника інституту мовознавства ім.Потебні (м.Київ), Надію Михальчук – журналіста (м.Київ).

1. Територія населеного пункту – 115.9 га.
2. Кількість дворів – 605.
3. Кількість населення – 1312 чол.
4. Пенсіонерів – 403 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 24.
6. Кількість малозабезпечених – 62.
7. Кількість інвалідів – 46.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 7.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 30.
12. Кількість депутатів селищної ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 7.
14. Бюджет ради на 2003рік – 58.1 тис.грн.
15. Дотація – 43.9 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 14.2 тис.грн.
17. Прибутковий податок – 4.5 тис.грн.
18. Податок за землю – 4.3 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 1.0 тис.грн.
20. Адміністративні штрафи – 1.2 тис.грн.
21. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0.2 тис.грн.
22. Територія ради – 4584.5 га, з них :
 - сільськогосподарських угідь – 1609,6 га,
в т.ч.: рілля – 1110,6 га;
пасовища – 417,5 га;
сіножаті – 8,6 га;
 - забудовані землі – 126,4 га;
 - лісові землі – 2636,1 га.
23. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 124.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада
ФАП
Відділення зв'язку

ЗОШ І-ІІІ ст.
Медпункт
Фермерські господарства “Вишеньки”,
„Новатор”

Сільський голова – Бевзюк Ольга Петрівна, 1963 року народження, закінчила Львівський сільськогосподарський інститут, на даній посаді працює з 1991 року.

СЕЛО СТРИМБА

Село Стримба розташоване на південь від м.Надвірні. На схід від Стримби знаходиться село Лоева, на південь – селище міського типу Делятин, а на захід – село Пнів.

За переписом населення у 1880 році в селі було 117 хат, в яких проживало 574 особи та 12 чоловік на двірській території.

Історія поселень на землях сучасної Стримби сягає сивої давнини. Через сідловину між двома вершинами Страгори пролягала транскарпатська дорога, відома ще з документів Х ст. Вона проходила між теперішніми селами Стримба і Лоева. Достовірних, документально зафіксованих даних про виникнення села не виявлено. Найпоширенішими є дві версії:

1. Село виникло ще за часів Руси-України Київської.
2. Село виникло на західній стороні транскарпатського шляху у XVIII ст.

Стосовно назви “Стримба” і досі не в'яяснено, кому вона раніше належала: селу чи річці. Однак, найбільш ймовірно, що назва ця походить від імені поганського бога Стрибога.

На території села Стримба є сільська рада, відділення зв'язку, середня загальноосвітня школа І-ІІ ст., ФАП, бібліотека, об'єкти торгівлі.

1. Територія населеного пункту – 596,6 га.
2. Кількість дворів – 926.
3. Кількість населення – 2080 чол.
4. Пенсіонерів – 504 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 20.
6. Кількість малозабезпечених – 53.
7. Кількість інвалідів – 51.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 23.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 53.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 47,8 тис. грн.
15. Дотація – 23,4 тис. грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 24,4 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 9,0 тис. грн.
18. Податок за землю – 3,3 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 0,9 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1270,6 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 528,4 га;
 - в т.ч.: рілля – 342,2 га;
 - пасовища – 109,4 га;
 - сіножаті – 55,8 га;
 - забудовані землі – 72,6 га;

– лісові землі – 602,0 га.

22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 224.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-II ст.
ФАП	Бібліотека
АЗС	МПП „Люкс”
ПМП „Гнат”	МП „Милосердя”
МПМ „Лісова квітка”	

Сільський голова – Гладиш Микола Васильович, 1964 року народження, закінчив Київський інститут внутрішніх справ, на даній посаді працює з квітня 2002 року.

СЕЛО ТИСМЕНИЧАНИ

Село розкинулося на рівнині, посередині між обласним центром Івано-Франківськ і районним – Надвірною (в обидва боки – 19 км). Повз Тисменичани протікає річка Бистриця Надвірнянська. Обіч села тягнеться залізниця.

Перша згадка про село Тисменичани датується 1437 роком. Першопоселенцями були втікачі з Тисмениці, які, рятуючись від татарської орди, знайшли собі пристановище в непрохідних тисових лісах.

У 1934 році було організовано товариство “Сокіл”, в 1935 – село урочисто відсвяткувало 50-річний ювілей товариства “Просвіта”. Обидва товариства проіснували до 1939 року.

В роки національно-визвольної боротьби (1943-1951 роки) від рук німецько-московських окупантів загинуло 55 жителів Тисменичан, які воювали в лавах УПА. 37 мешканців загинуло в радянсько-німецькій війні. Примусово впродовж 1949-1951 років в Сибір було вивезено 99 родин.

6 грудня 1989 року в селі організовано осередок Народного Руху України.

Зараз у Тисменичанах є сільська рада, середня загальноосвітня школа I-III ст. на 620 місць, лікарська амбулаторія, дитячий садок, консервний завод, АЗС, об’єкти роздрібної торгівлі.

1. Територія населеного пункту – 859.1 га.
2. Кількість дворів – 926.
3. Кількість населення – 3058 чол.
4. Пенсіонерів – 756 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 14.
6. Кількість малозабезпечених – 26.
7. Кількість інвалідів – 43.
8. Кількість дітей-сиріт – 0.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 7.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 45.
12. Кількість депутатів сільської ради – 20.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 130.4 тис.грн.
15. Дотація – 96.2 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 34.2 тис.грн.
17. Прибутковий податок – 9.9 тис.грн.
18. Податок за землю – 8.6 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 1.4 тис.грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 2.3 тис.грн.
21. Територія ради – 2691. га, з них:

- сільськогосподарських угідь – 1642,4 га,
в т.ч.: рілля – 1049,3 га;
пасовища – 560,3 га;
сіножаті – 0,8 га;
- забудовані землі – 90,2 га;
- лісові землі – 546,3 га.

22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 138.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ І-ІІІ ст.
Лікарська амбулаторія загальної практики (сімейної медицини)	С/фермерські господарства „Лахманюка”, „Сяйво”, „Світлана”, „Прикарпаття”, „Доля”, „Ризик”, „Достаток”
Дитячий садок “Їжачок”	Будинок культури
Комбікормовий завод	Відділення зв’язку
Бібліотека	Автозаправка
ПП „Тиса”	ПМП „Світлана”
МПП „Аско”	МПП „Христина”
ПМП „Арсенал”	ПМП „Ялинка”
Агрофірма „Сузір’я”	С/г коопер „Гомін-Карпат”
ДП „Івано-Франківськзахідагротехсервіс”	

Сільський голова – Ткачук Федір Васильович, 1960 року народження, закінчив Дрогобицький механічний технікум, на даній посаді працює з квітня 1990 року.

СЕЛО ФІТЬКІВ

Назва села започаткована від імені одного з його перших жителів Федьє. У 1808 року з місця першого поселення будинки і каплицю переносять на теперішню територію села. У 1854 році будують церкву, яка проіснувала до 1928 року, її дзвіниця збереглася до наших днів.

В середині ХІХ ст. у Фитькові діяли два млини, ткацька сукна та полотна. 19 листопада 1894 року поблизу села прокладено залізничну колію із Станіслава до Вороненки.

У 1898 році у Фитькові засновано товариство “Просвіта”, головою якого став парох о. Лев Левіцький.

У 1918 році 44 сільських газдів та парубків вступило до українських січових стрільців, серед них було 3 сотники. Після І світової війни село, як і вся Західна Україна, попадає під владу Польщі.

У 1921 році відновлює свою діяльність “Просвіта”. 1923 року будують школу, директором і вчителем якої був Мирон Король з Тернопільщини. В 1928 році у Фитькові налічувалося 247 господарств. Саме тоді почали будувати нову церкву, яка діє і сьогодні.

У 20-30- роках ХХ ст. у пошуках кращого життя за океан виїхало 10 родин. До 1939 році у селі діяли кооператив “Гаразд”, пожежно-руханкове товариство “Луг”, Союз українок (очолювала Ольга Ніжинська), організація “Пласт” під орудою Анни Сороки.

У 1940 році у Фитькові створено сільську раду і організовано колгосп. Під час ІІ світової війни 8 жителів села вступили в дивізію СС “Галичина”. На фронтах війни загинуло 24 чоловіки. З 1945 по 1950 роки в районі Фитькова діяла сотня УПА.

У 1953 році було збудовано ГЕС, яка давала електричний струм для 6 навколишніх сіл.

У 1990 році в селі відновлено роботу сільської ради.

1. Територія населеного пункту – 651.8 га.
2. Кількість дворів – 601.
3. Кількість населення – 1547 чол.

4. Пенсіонерів – 353 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 27.
6. Кількість малозабезпечених – 25.
7. Кількість інвалідів – 46.
8. Кількість дітей-сиріт – 1.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 7.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 27.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2002 рік – 80.8 тис.грн.
15. Дотація – 65.1 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2002 рік – 15.7 тис.грн.
17. Прибутковий податок – 3.9 тис.грн.
18. Податок за землю – 8.0 тис.грн.
19. Місцеві податки і збори – 0.9 тис.грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис.грн.
21. Територія ради – 1411.7 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 618,2 га;
 - в т.ч.: рілля – 440,3 га;
 - пасовища – 141,7 га;
 - сіножаті – 24,2 га;
 - забудовані землі – 76,5 га;
 - лісові землі – 393,8 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 127.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-III ст.
Дитячий садок “Сонечко”	ФАП
Клуб	Бібліотека
Відділення зв’язку	ВАТ „Надвірнянський кар’єр”
МП “Батьківський поріг”	ТзОВ “Живиця”
Надвірнянська с/г фірма “Фитьків”	ТзОВ “Ромашка”
ТзОВ „Самотегор”	ВП „Ярина”

Сільський голова – Дмитрук Василь Гнатович, 1967 року народження, закінчив Львівський торгово-економічний інститут, на даній посаді працює з 1991 року.

СЕЛО ЦУЦИЛІВ

Село Цуцилів має давню історію. На його території археологом Ярославом Пастернаком в 30-х роках XIX ст. було виявлено поховання доби карпатських курганів періоду Київської Русі. Перша письмова згадка про Цуцилів датується 1390 роком, що підтверджують архівні документи від 1452 та 1482 років.

5 квітня 1848 року в селі відбулися заворушення селян, які відмовлялися йти на панщину.

Дерев’яна церква, що знаходиться в Цуцилові була перевезена із села Стримба в 1808 році, про що вказано в Шематизмі єпархії Станіславської за 1939 рік.

В 1856 році на церковному подвір’ї було збудовано невелику школу.

Перша згадка в архівних документах про читальню “Просвіта” в Цуцилові відноситься до 1904 року. З початком I світової війни вона припинила свою діяльність. Свою роботу “Просвіта” відновила 15 лютого 1925 року (на той час налічувала 25 членів). В 1926 році було збудовано Народний дім читальні “Просвіта”, який пізніше став центром і для інших сільських організацій: товариства «Луг», Молодіжного товариства

“Відродження”, товариства “Сільський господар”. В 1938 році почала свою діяльність жіноча організація Союз українок.

В роки II світової війни на території села знаходився центр Ланцинецького району ОУН, тереновим провідником якого був житель с.Цуцилів, голова проводу ОУН Надвірнянського району (1942-1944) та Ланчинського району (1944-1946) Василь Маланюк. 1943 року в селі почалася організація перших загонів Української народної самооборони, які пізніше стали основою УПА.

В боротьбі за свободу України загинуло 43 жителі Цуцилова – члени ОУН та вояки УПА. 17 мешканців села загинуло на фронтах II світової війни в рядах Червоної Армії. 12 родин в 1947 році разом з дітьми було вивезено в Сибір. Владою було конфісковано 43 господарські будівлі і 8 житлових будинків, розібрано 2 млини, забрано в колгосп 60 коней і 58 голів великої рогатої худоби.

В 1948 році в селі було організовано колгосп ім.Жданова, який у 1961 році був приєднаний до колгоспу “Жовтень” с.Волосова. В 1958 році було закрито церкву, а 1962 р. знищено символічну могилу, висипану на пам’ять про невиннозамордованих в 1940 р. енкаведистами односельчан. 7 квітня 1964 року вночі знищено всі придорожні хрести, фігури, каплиці.

У 1964 році село було електрофіковане, 1976 – збудована нова школа.

8 листопада 1989 року, після 31 років з моменту закриття, відправилася Служба Божа у цуцилівській церкві. 12 листопада 1989 р. відбулися установчі збори, на яких було створено осередок Народного Руху України. 10 жовтня 1990 року в селі зареєстровано осередок товариства української мови “Просвіта” ім. Т.Шевченка. Того ж року освячено новий пам’ятний хрест на честь скасування панщини та відновлено символічну могилу. 6 вересня 1992 року на честь 50-річчя УПА в Цуцилові урочисто відкрито і освячено Меморіальний комплекс. Тут знаходиться 46 могил членів ОУН та вояків УПА, які склали свої голови в період II світової війни.

9 січня 1994 року в селі відкрито новозбудований Народний дім “Просвіта”, в якому також містяться сільська Рада, бібліотека, ФАП та відділення зв’язку.

1. Територія населеного пункту – 626,4 га.
2. Кількість дворів – 430.
3. Кількість населення – 1002 чол.
4. Пенсіонерів – 259 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 13.
6. Кількість малозабезпечених – 3.
7. Кількість інвалідів – 28.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 2.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 6.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 11.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 125,4 тис. грн.
15. Дотація – 110,1 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 15,3 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 3,7 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,2 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 3,7 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0,2 тис. грн.
21. Територія ради – 1269,5 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 805,5 га,

в т.ч.: рілля – 535,2 га;
пасовища – 260,9 га;
сіножаті – 0 га;
– забудовані землі – 33,2 га;
– лісові землі – 376,3 га.

22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 135.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-II ст.
Дитячий садок „Писанка”	Будинок „Просвіта”
Бібліотека	ФАП
Міні-маркет „Іванка”	Відділення зв’язку
С/г коопаретив „Нива”	С/ф господарства „Луг”, „Земля”, „Іванчука”, „Господиня”

Сільський голова – Дутчак Микола Миколайович, 1953 року народження, закінчив СПТУ № 19, на даній посаді працює з 2001 року.

СЕЛО ЧОРНИЙ ПОТІК

Чорний Потік розташований на межі Надвірнянщини та Коломийщини. Межує з Білими Ославами, Чорними Ославами, Добротівим, Ланчином Надвірнянського району та Слободою Коломийського. Віддаль до Надвірні – 25 км. У селі є середня школа, в якій навчається близько 500 учнів.

Чорний Потік лежить в долині невеликої річки з однойменною назвою на висотах 450-750 м н.р.м.

Серед краєзнавців побутують різні версії походження назви села. Одна з них вказує на походження назви села від назви річки, вода якої мала чорне забарвлення після лісової пожежі. Інше припущення тлумачить походження назви села від назви лісу (“чорний”), що був на цій території до появи поселення. Третя версія пов’язана із торговим шляхом, по якому транспортували сіль з Делятина до Коломій. На території сучасного Чорного Потоку на купців часто нападали розбійники і тому це місце назвали “чорним”.

Уже в X-XIII ст. на території села існувало давньоруське поселення. Перша письмова згадка про Чорний Потік датується 1629 роком. На той час територія краю була частиною Польського королівства. Жителі Чорного Потоку активно підтримували опришків. Про це свідчить той факт, що на пострах населення в селі на колі було повішано шмат тіла Довбуша.

У 1781 році в Чорному Потоці проживало 263 чоловік, 1857 – 928, 1900 – 1449.

Культурно-освітнє життя села зосереджувалося у школі і читальні. За архівними даними у 1928 році в читальні налічувалося 35 читачів. Досить активно працювало сільське товариство “Просвіта”.

В роки II світової війни доля розвела жителів села по різних арміях. Серед наших земляків були вояки УПА. Частина односельців воювала в складі Червоної Армії (серед них – Герой Радянського Союзу М.І.Василишин). В часи воєнних лихоліть потерпіло багато мирного населення – вивезені на каторжні роботи до Німеччини, а за зв’язки з УПА – до Сибіру.

В Чорному Потоці зараз відроджуються забуті ремесла, традиції та звичаї, основою яких є чудова карпатська природа. Село відоме своїми музичними талантами, але найбільше – своїм писанкарством. “Школа чорнянської писанки” успішно конкурує з “космацькою”, про що засвідчують призові місця наших писанкарів на щорічному святі-конкурсі “Писанка Прикарпаття”. Також розвивається садівництво і збір лікарських рослин.

1. Територія населеного пункту – 927,9 га.

2. Кількість дворів – 806.
3. Кількість населення – 2686 чол.
4. Пенсіонерів – 690 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 86.
6. Кількість малозабезпечених – 180.
7. Кількість інвалідів – 65.
8. Кількість дітей-сиріт – 2.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 2.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 8.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 54.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 9.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 54,7 тис. грн.
15. Дотація – 44,3 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003 рік – 15,0 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 6,7 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,2 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 1,4 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1781,2 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 841,4 га,
 - в т.ч.: рілля – 418,0 га;
 - пасовища – 164,5 га;
 - сіножаті – 238,4 га;
 - забудовані землі – 36,8 га;
 - лісові землі – 800,7 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 54.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ I-II ст.
ФАП	Відділення зв'язку
ТзОВ „Краєвид”	

Сільський голова – Шовгенюк Василь Васильович, 1962 року народження, закінчив Коломийський політехнічний технікум, на даній посаді працює з 1991 року.

СЕЛО ЧОРНІ ОСЛАВИ

Село Чорні Ослави розміщене у східній частині Надвірнянського району. Більша його частина має гірський рельєф. На півдні Чорні Ослави межують з с.Лючки Косівського району, північним сусідом є с.Чорний Потік, а південно-західним – с.Білі Ослави. Західні межі села проходять по гірських хребтах, які розмежовують Чорні Ослави і с.Микуличин. Поруч із селом знаходиться г.Рокита з телевізійним ретранслятором.

Існує декілька версій походження назви села. Згідно з першою, через територію сучасних сіл Чорний Потік і Чорні Ослави проходив шлях, по якому у давнину возили сіль із Делятина до Коломиї. І саме тут на купців нападали розбійники. Тому це місце називали “чорним”. Місцевість, де тепер Білі Ослави, можна було проїхати без перешкод (“білий” або чистий шлях). Згідно версії відомого історика П.Сіреджука, перша частина топоніма (Білі) пов'язана із старослов'янським словом “біль” (білий), яким наші предки також називали освітлені трав'янисті галявини в лісах. Друга частина назви походить від річки Ослави. Найвірогідніше, назва дійсно пов'язана із річкою, проте не частково, а повністю (назва річки Чорні Ослави зафіксована ще у писемних джерелах 1786 року).

У 1989 році в селі засновано осередок Товариства української мови і літератури ім. Тараса Шевченка, а в квітні 1990 року – Народного Руху України. Завдяки їхній плідній праці було розпочато разом з греко-католицькою громадою села будівництво

храму, відновлено символічну могилу, пам'ятник на братській могилі воїнів УПА та сотенному Похолкову, споруджено пам'ятник Тарасові Шевченку.

На території села функціонують сільська Рада, середня загальноосвітня школа І-ІІІ ст., ФАП, сільський клуб, відділення зв'язку, 4 торгові точки та ряд установ.

1. Територія населеного пункту – 797,8 га.
2. Кількість дворів – 720.
3. Кількість населення – 2012 чол.
4. Пенсіонерів – 525 чол.
5. Кількість багатодітних сімей – 28.
6. Кількість малозабезпечених – 35.
7. Кількість інвалідів – 4.
8. Кількість дітей-сиріт – 8.
9. Ліквідаторів аварії на ЧАЕС – 0.
10. Кількість ветеранів Великої Вітчизняної війни – 6.
11. Кількість одиноких перестарілих громадян – 39.
12. Кількість депутатів сільської ради – 15.
13. Кількість членів виконкому – 7.
14. Бюджет ради на 2003 рік – 60,6 тис. грн.
15. Дотація – 48,1 тис.грн.
16. План доходів до бюджету ради на 2003рік – 12,5 тис. грн.
17. Прибутковий податок – 3,9 тис. грн.
18. Податок за землю – 2,5 тис. грн.
19. Місцеві податки і збори – 0,6 тис. грн.
20. Фіксований сільськогосподарський податок з товаровиробників с/г продукції – 0 тис. грн.
21. Територія ради – 1969,1 га, з них:
 - сільськогосподарських угідь – 779,2 га,
 - в т.ч.: рілля – 532,6 га;
 - пасовища – 122,9 га;
 - сіножаті – 88,9 га;
 - забудовані землі – 40,5 га;
 - лісові землі – 1112,3 га.
22. Кількість виданих державних актів на право власності на землю – 54.

Установи та організації, що розташовані на території села:

Сільська рада	ЗОШ І-ІІ ст.
ФАП	Сільський клуб
Відділення зв'язку	Філія ТзОВ „Вікторія -2”

Сільський голова – Жигалюк Мирослав Миколайович, 1956 року народження, закінчив Львівський лісотехнічний інститут, на даній посаді працює з квітня 1990 року.